

„Soča“

izhaja vsak petek o polдне in velja s pri logama „Primorac“ in „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana: vse leto gld. 4-40. pol leta 2-20. četrt leta 1-10.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Oznanila

in „poslanice“ plačujejo se za štiristopno petilvrsto: 8 kr., če se tiskaje 1 krat. 7 „ „ „ „ 2 „ „ „ „ 3 „ „ „ „ 4 „ „ „ „ 5 „ „ „ „ 6 „ „ „ „ 7 „ „ „ „ 8 „ „ „ „ 9 „ „ „ „ 10 „ „ „ „

Celjska gimnazija.

8 spodnjega Štajerska, 18. okt.

Kaze se, da vendarie dobimo „slovensko“ nižjo gimnazijo ali bolje rečeno dvojezično. To seveda, gotovi se nismo in dneva ni hvaliti pred večerom. V proračunu za drugo leto je postavljena potreščina za novo celjsko gimnazijo za tri mesece. Po tem soditi, da se gimnazija otvori z začetkom prihodnjega leta, ako se razmere za nas kako nengodno ne spremené, kar je pač se vedno mogoče. Do druge jeseni se morda še marsikaj prigodi.

Da se je vlada odločila za celjsko gimnazijo, so nekoliko pripomogli shodi volilcev na dolnjem Štajerskem, na katerih se je odločno zahtevalo, da naj slovenski poslanci izstopijo iz koalicije, ako ne bode celjske gimnazije še v proračunu. Tudi grof Hohenwart se je boje pri vladi potegnil za naseo gimnazijo, boje se, da naj klub razpade. Mez se tudi malo boji, da bi ga ne doletela kaka nezapravnica, ako bi morda ne storil za Slovence. Tudi gorenjskim volilcem bi se jele odpirati oči. Tako je pa za nekaj mesecev zagotovljeno, da Slovenci ostanejo se v Hohenwartovem klubu. Podrobna razprava o proračunu najbrz ne bode hitro, morebiti se le v aprilu ali v maju prihodnjega leta, in do tedaj so naše koaliranci zavezani, podpirati vlado. Se le potem mogoče iti v opozicijo, ko bi se odklonila potreščina za celjsko gimnazijo. Do aprila se pa položaj morda tudi že tako premeni, da Slovenci v Hohenwartovem klubu ne bodo več vladi potrebni. Če se to zgodi, pa že poskrbe liberali in Poljaki, da se potreščina za celjsko gimnazijo odkloni.

Liberalna stranka je o tej stvari imela več posvetovanj in pri vseh se je izjavila zoper gimnazijo v Celju. Vsa liberalna stranka se je izrekla, da bode glasovala proti nji. Taka je naklonjenost levicarjev do Slovencev, ali jih vendar naši poslanci podpirajo.

„Slovenski poslanec“ grof Hohenwart in njegovi sodelavci so resili obstanek liberalne stranke, in liberalci za to nam se jedne gimnazije ne privoščijo. Da ni grof Hohenwart prepredil Taaffejeve volilne reforme, bi liberalna stranka po novih volilnih bila skoraj na prste lahko sestela svoje mandate.

Ker Poljaki in konservativci nimajo večine, je celjska gimnazija pač se jako v negotovosti, če levicariji za njo ne dajo svojih glasov. Mladocihi in krščanski souglasli bi nas pač lahko podpirali, toda ne vse, če bodo hoteli. Najbrz paše iz političnih ozirrov rajši to gimnazijo paši, nego bi podpirali koalicijo. To stozé že zaradi tega, da mej koalirance zasujejo prepri. Mladocihi in krščanski souglasli naravnó uravnavaajo politiko po visjih interesih, ne le po kaki gimnaziji. Pomisliti je pa tudi, da je poleg naših poslancev mladočeskih nasprotnikov, da zatorej ni misliti, da bi jih podpirali v tej stvari. (Morebiti vendarie, glej niže, kaj piše „S. N.“)

Mogoče je vsakako, da se ne dovoli denar za to gimnazijo. Kaj bode pa potem? Prav za prav bi morali iti slovenski konservativni poslanci v opozicijo. Teza pa najbrz ne stozé. Sklicevali se bodo na naklonjenost vlade, ki je proti volji levicarjev skušala slovensko gimnazijo osnovati. Foreče se morda, da je celo dolžnost vlado podpirati proti levicarjem. Če se pa levicariji in Poljaki že dobro sporazumejo, pa še naposled grofa Hohenwarta potrebovali ne bodo.

Če se pa gimnazija tudi dovoli, se vendar moramo uprasati, je-li stvar bila vredna,

da smo tem liberalcem pomagali na konja? Gimnazijo v Kranju in paralelke v Celju bi bili pod Taaffejem tudi dosegli. Stvar je že bila dogmata! Da je res taka, za to imamo pričo, učnega ministra viteza Madejskega, ki je sam se izjavil, da je stvar prevzel že od prejšnje vlade. Na to se je se nedavno skliceval proti levicarjem. Druzega pa od sedanjé vlade Slovenci nimamo pričakovati. Se nedavno je sam učni minister Madejski levicarjem zagotavljal, da kaj druzega pa nam Slovincem proti njih volji ne dovoli. Vidi se torej, da naši konservativni poslanci prav za prav zastoj podpirajo liberalno vlado. Prepričani smo celo, da bi bila prejšnja vlada gotovo nam Slovincem več dovolila, nego je sedanjaja, da so je naši poslanci podpirali pri volilni reformi. Sicer bi se pa najbrz razmere bile tako premenile, da ni nam Slovincem za vsako šolo ne bilo več treba molodovati. Bili bi volili v državni zbor slovensko večino, ki bi bila gotovo pripomogla nam Slovincem do narodne jednakopravnosti. Plačilo torej ni v nobeni razmeri k žrtvam, posebno pa se, ker vse se le visi v zraku.

Tako nas trevno misleci sohrudnik na južnem Štajerskem! Tezko bi mogel kak koaliranc le v eni sami točki pobiti njegova naravna živjanja!

Uprasanje o celjski „slovenski“ (l) gimnaziji je postalo prav važno za notranje politiko naše državne polovice. Kolikor so nemški listi izdali le za brzojavke o tem predmetu, toliko ne bo stala ta gimnazija par let. Strašvito razsajajo nemški liberalni, zlasti pa nacionalni listi. Najhujsja je znana graška tetka „Tagesspost“ (poljske „Wacht“ ne posevamo resnim listom), ki grozi z neizprosniim uporom od nemške strani.

Taka je nemška pravičnost. Nemci obratno svojo gimnazijo, a Slovincem je ne privoščijo! Ali kaj, saj to ne bo niti slovenska, marveč le „nemško-slovenska“ nižja gimnazija! O tem glej več niže v ponatisnjem članku iz „Naroda“.

Poleg Nemcev, avstrijskih in zunanjih, se bovi s tem uprasanjem ves politični svet, kajti vse ugledje o tem, kako si bo pomagala levica iz zagate; vladala bi rada in opozicije se boji, kakor poklenček križi, a boji se tudi volilcev, pri katerih jim nacionalci spodbijajo tla. To se je videlo prav očitno zadnjicu pri depozitniim državnozborni volitvi na gorenjem Štajerskem. Kjer so liberalci z svo vladno podporo dobili le nezmatna večino glasov. — Ugledje se torej o morebitnem slučaju, ako bodo liberalci glasovali proti vladi, kako si bo vlada znala pomagati. „Reichspost“ meni, da ne bo hudega na nobeno stran: levicariji bodo uživali veselje 24-urne opozicije, naslednji dan bodo pa zopet lepó ponizno čistili ministrom tevlje.

Tudi Madjarji se zanimajo za to zadevo. Nemški pisani oficijozni list „Pester Lloyd“ je pisal odločno za to slovensko gimnazijo.

Uprasanje o slovenski gimnaziji v Celju se mu zdi komično malenkostno, a se bolj malenkostni so tisti, ki glasovanje za tak zavod imenujejo izdajstvo nemškega naroda. V kulturnih državah je za ustanovitev učnega zavoda v prvi vrsti merodajna pedagogiska potreba; če je kje dovolj učencev, je napraviti tak zavod tam, kamor vodijo komunikacije. Smešno pa je, če trde nacionalci, da so nekateri spodnjegimnazijci nevarni Nemcem v Celju in na celem spodnjem Štajerskem, ter da bi je kot višjegimnazijci mogli uničiti. To bi bilo interesantno in novo; doslej se je na

srednjih solah komaj zmagovala učna tvarina, na spodnjem Štajerskem pa zamorejo slovenski dečki premagati narodno kulturo mozočnega naroda. In tako svedočilo narodne onemoglosti izrekajo nemški mužje javno. Ali so koalirane stranke obsojene k stagnaciji, h kulturnemu in političnemu marazmu in ali se z razvojem in zadoščevanjem opravičenih zahtev res moti posest? Če je tako, potem Avstrija sploh ne more obstati. — Nemski nacionalni listi so strašno ljudi na „Pester Lloyd.“ Tu se zopet odklikuje „graška tetka“, ki se kar čudi, kakó se morejo Madjarji umešavati v boje Nemcev proti Slovincem, dočim se Nemci ne upirajo nadjarizovanju raznih narodnostij na Ogerskem, ako med temi niso tudi — Nemci. Tu jih imate, taki so!

Ali tudi Poljaki so se začeli nekoliko bolj potezati za nas Slovence. Da dah slovenske uzajemnosti ni zamrl tudi med poljskimi poslanci, dokazal je Kopyczyński, ki je predlagal v klubovi seji:

1.) Načelstvo poljskega kluba naj uprasa načelstvo kluba „zdrružene nemške levice“, kateri klub je jednakovreden član koalicije, ali je res, da kani klub glasovati zoper postavko 1500 gld. za celjsko gimnazijo, katera postavka se nahaja v vladnem proračunu. 2.) V slučaju, da načelstvo nemške levice to potrdi, naj se načelstvo poljskega kluba dogori s Hohenwartovim klubom in s klubom Mladocihov in naj z njima skupno glasuje za to postavko, odkloni pa vse postavke, tičence se nemških gimnazij v jezikovno mešanih okrajih. 3.) Ministroma dru. Madejskemu in dru. Pienarju naj se izreče zahvala, da sta v znišlu načela o narodni ravnopravnosti popravila napako prejšnjega ministerstva in vsaj deloma ustregla zahtevam Slovencev na spodnjem Štajerskem. — Načelnik poljskega kluba je izjavil, da se bode posvetovanje o tem predlogu vršilo, kadar bode klub razpravljal o dotični postavki državnega proračuna. To je bila pač možka beseda od poljske strani. Da, tako naj se postavijo Poljaki, pa si pridobe nakrat simpatije vseh slovanskih rodov, kar bi bilo več vredno nego židovsko laskanje in dobrikanje.

Ali tudi glasilo poljskih plemičev se je oglasilo. Konservativni krakovski „Czas“, obznanje, da nemška levica namerava glasovati proti postavki za celjsko gimnazijo v državnem proračunu in pravi:

„To je dokaz, da levica, ki je kot zmerna stranka stopila v koalicijo, ni v stanu zoperstavljati se uplivom skrajne stranke, in da torej ni v stanu, jamčiti za izvrševanje koalicijskega programa v javnem življenju. Posesti nikakor ni tako tolmачiti, da se nobene upravne uredbe ni smeti dotakniti in zlasti, da mora v kulturnem oziru, ki zahteva naravnega napredka in razvoja, vse mirovati. Če vsaka upravna uredba — in ustanovitev slovenske spodnje gimnazije pač ni drugega nego upravna uredba — uzroča že viharje, še bo nemška levica na vsako pravično uravnavanje potrebe nemškega prebivalstva odgovarjala z opozicijo koalicijski vladi, potem seveda nima koalicija nikake bodočnosti. Pikrost, opozicija pravičnim zahtevam, očitna antipatija napram nemškemu narodu, tendencijezno apelovanje na posest, katere nihče ne krši, to bi moglo tudi v drugih krogih vzbuditi pikrost in antipatijo in nastala bi zagrizenost, nezaupnost in nezadovoljnost, ki bi mogli pri prvi priliki razdreti koalicijsko vez. Res je, da more levica, če hoče, koalicijo razdreti, ali to moreta tudi ostala dva koalicijska kluba.

In kaj se zgodi, če razpade koalicija? Če kdo, tako ima levica dovolj uzrokov, premisljati o tem uprasanju.“

Kakor se vidi, znajo groziti tudi Poljaki, ko Nemci že le ne nehajo groziti, kakor da na njih ramenih sione avstrijski stebri. To je bil resen opomin levicarjem, da niso baš neobhodni za — vladno večino. Ako bodo Poljaki trdni, dobimo gimnazijo v Celju, katere pa nikakor ne smatrajmo za kdo vé kako dobro slovenskemu narodu, ki naj zaradi nje voljno in mirno kima k vsemu, kar rekó na Dunaju.

„Slov. Narod“ se tudi obširno bavi s tem uprasanjem. V članku od sobote ostro prijema poslanca g. Miho Vošnjaka, ki je učeraj točen zagovarjal v konservativnem klubu postavko za „nižjo gimnazijo z nemško-slovenskim učnim jezikom“ v Celju. Dejal je, da štajerski Slovenci so pač jako skromni v svojih zahtevah, ker terjajo le, da se bodo poučevali v slovenskem jeziku le trije predmeti, namreč: verouk, latinsčina in grščina. Moj Bog, kolika krotkost! In za tako „pridobitev“ toliko krika v nasprotnem taborju? Za tako „pridobitev“ naj Slovenci še nadalje klečimo pred koalicijskim oltarjem in tlako delamo — nemškemu sovražnikom?!

„Narod“ pravi k tej „pridobitvi“: „Ali najlepše pri vsem tem je to, da, če se pridobi ta malenkost dvovaljive vrednosti, ne pridobi se s pomočjo koalicije. Te dni sta se poljski in konservativni klub izjavila, da hočeta glasovati za dotično proračunsko postavko. Tretja koalicijska stranka pa, klub levicarjev, se je takoj na pragu nove sesije postavil proti nameravani Celjski gimnaziji. Iz tega položaja pa izhaja, da v koaliciji ni večine za to, kar je Slovincem koncedoval minister Madejski. Če hočejo slovenski „koaliranci“ kaj doseči, morajo se s koalicijsko vlado vred obrniti do faktorjev izven koalicije. Dobri bodo sedaj — Mladocihi! Kako si bodo uravnali svoje stališče nasproti temu vprašanju, — za gotovo ni še znano. Nihče bi jim ne zameril, če oni — stroga opozicija — zapró tudi pri tej priliki vladnim možem vrata pred nosom, ali če bi slovenskim „koalirancem“, kateri jih po svojih glasilih ne božajo z rokavicami in kateri, če le moči, v državnem zboru glasujejo zoper vsak mladočeski predlog, če bi torej temu delu slovenskih poslancev dali „šilo za ognjilo“ in pustili Celjsko gimnazijo, naj jo le izbojujejo s pomočjo svoje koalicije, če morejo. Na to tudi meri nasvet celo v predalih staročeske „Politike“. Ali mladočeski poslanci težko, da bi taksno, dasi jako mikavno opozicijo delali. Iz glasov, ki sedaj prihajajo iz njegovih krogov, doni čut slovanske vzajemnosti, ki ne pušča brata brez pomoči. Mladocihi ne bodo brez posebnega razloga pustili še tiste drobtine, koje bi vlada nam v Celji rada dala, splovati po koalicijski vodi.

Pa do končne rešitve je še dolga pot. Dunes je samo jedno gotovo in to je morála: s koalicijo Slovenci ne dosežemo nikdar svojih narodno-političnih pravic! Če nemško-liberalna levica ne privoli niti v nemeravno nižjo gimnazijo, s tem je dokazala, da se tudi v koaliciji nič spremenila ni, nego da jo vodi staro sovraštvo proti Slovincem, da jo slepi stari germanizatorski pohlep. Ona je pokazala, da hoče tudi pri Celjskem vprašanju dosledna ostati, krčevito drži se koalicijskega gesla: obvarovanje nemško-narodne posesti in stagnacija slovansko-narodnega vprašanja, kar liberalnim in nacionalnim Nemcem toliko pomeni, kakor potlačevanje vsakega razvoja, tudi kulturnega mej Slovinci, Hrvati in Čehi.

In ta politika je že iz prvega početka inartikulirana v programu koalicijskih strank. Zato smo obsojali mi ta program kot škodljiv Slovincem, zato smo obsojali vstop dela slovenskih poslancev v koalicio. Pa reklo se nam je, da vlada, osobito knez Windischgrätz in Madejski imata dobro voljo nasproti slovenskemu programu, — dali smo se tolažiti s tem, da se je našim „koalirancem“ laskalo z meglenimi obljubami. Ugovarjali smo, da koalicijska vlada, če bi tudi hotela, ne more in ne sme vstrezati nam, dokler se opira na takšno liberalno levico. Od dne do dne smo bili bolj prepričani o utemeljenosti tega ugovora. Danes pa je naš vse jasno in Celjsko vprašanje obsega kričeč odgovor: Koalicio ne pustite! Zategadelj bodemo koalicio odslej se odločneje pobijali in vsak dan, ki ga slovenski poslanci v njej prebijajo, obsojali kot dan politične nespametnosti!

K sklepu tega dolgega članka se to novico:

„Slovenec“ in „Südsteirische Post“ zahtujeta neprestano, da so nemški konservativci „navdušeni“ za „slovensko“ gimnazijo v Celju. Poljski „Przeгляд“, ki je trebilo koalicijske vlade, je drugega mnenja. Ugovarjajoč trditvam, da postopa nemška levica proti Hohenwartovu klubu neelojalno, pravi ta list: „Če se trdi, da je ves Hohenwartov klub navdušen za slovensko gimnazijo v Celju, tako je to veliko pretiravanje. Zlasti nemški konservativci iz Štajerske niso kar nič navdušeni“.

Volilna reforma.

Veliko smo že pisali o preobnovi volilne pravice. Postavili smo se na najširše stališče, zahtevajoči: splošno in enako volilno pravo.

Zadnjih smo poročali, da poslanec Pernerstorfer je podal najni predlog v zbornici zastraš splošne volilne pravice. Ali najnost je bila danes teden odklonjena; glasovali so proti tudi člani Hohenwartovega kluba. „Slava“ jim! Ohranimo si i to v spominu.

Na predvečer so dunajski delavci priredili velikansko demonstracijo za splošno volilno pravo. O tej demonstraciji se je vršila naslednji dan vitarna razprava v zbornici. Ker je ta razprava značilna v mnogoterem pogledu, podamo o njej kratko poročilo.

Poslanec Pernerstorfer (ki je bil navzoč pri demonstraciji) govori:

Ko je ministerstvo nastopilo vlado, je svečano izjavilo, da je volilna reforma nje prva in najvažnejša naloga. Že davno bi bilo moralo reči koalicijskim strankam: Prva naloga je, rešiti volilno reformo, podpisajte nas, sicer moramo odstopiti. Ministerstvo tega ni storilo, ampak se izgovarja na stranke, te pa zopet na vlado. Pri tej krasni in dostojni igri je gotovo samo to, da se prezahaj opravilne želje ljudstva. Mislimi je bilo, da bo ministerstvo znatralo volilno reformo za resno stvar, tembolj, ker sedi v njem mož, čegar državniška modrost je že legendarna in ki se je dne 23. oktobra izrekel odločno za volilno reformo. Takrat seveda še ni bil minister. Leto dnij je Plenar v ministerstvu, a najbrž nima dosti političnega

upliva, da bi svojemu mnenju pomagal do veljave, če je kot minister sploh še tistega mnenja, kakor prej. Taaffe je predložil načrt, o katerem se je dalo govoriti, sedanja vlada pa se tega ne stori. Kar je lani rekel Plenar Taaffen, to rečemo danes mi Plenarju: Tako se stvar ne naredi! — Govornik popisuje potem dogode: Vzhic nelaktemu postopanju vladnega zastopnika se je shod v Soljini dvorani brez homatij zaključil in splošno se je pričakovalo, da se tudi obhod ne bo ovril. Na Landstrasse so policaji pustili delavce pri miru. Delavci so klicali „Slava splošni volilni pravici!“, na Ringu niso smeli več. Seveda, na Landstrasse stanuje meščanska „canale“, na Ringu pa stanujejo visoki gospodje, in njih ušes ni smeti žaliti z delavsko pesmijo. Zato in morda še iz drugih tajnih vzrokov je policija na Ringu namenoma provocirala rabuke. Govornik kot svedok. Nečla bi se bil celo pozval, ne da bi se bila rekla kaka beseda, so redarji jeli udrihati po delavcih. Ljudje so seveda začeli vpiti. Razburjenost je vedno rasla, saj je bilo videti, da se je hotelo razburiti ljudi. Morda potrebuje ministerstvo vzrokov, ki bi se dali zoper volilno reformo porabiti. Delavci niso ničesar storili. Na Ringu že ni bilo ljudi, prišli so šele pozneje iz gledališč in bili so seveda tudi tepeni. Policija je korakala ob strani. Hkrati pa so, ne da bi se bilo kaj zgodilo, ne da bi se bila primerila kaka provokacija, skočili kakor blazni na delavce in besno s sabljami udrihali po njih. Pri restavraciji Krischke so redarji s sabljami sekali po neki ženi, da se je vsa krvava zgrudila. Nekateri dolročniki so s dvignili in redarji so zdaj napadli te samaritanke in s sabljami po njih udrihali. Nihče ni ljudi pozval, naj se razidejo, nihče jih pozval, naj molče — ne, samo sekalo se je. To je princip g. markija Falknovskega, Ostrovskega, in Karvinškega. Govornik čita pismo nekega pravika, ki mu piše, da na nobeno stran ni bilo moči usteči. Redarji so ljudi razganjali, vse obstranske ulice pa so bile zaprte. Ljudem ni bilo mogoče ne naprej ne nazaj ne na stran se umakniti. Morali so ostati na mestu, kjer se divjali redarji. Očitno je, da je imela policija namen, da bi prav mnogo žrtve obležalo na hojšču. Ko bi bilo sedanjemu parlamentu kaj za njega pravice, volil bi preiskovalno komisijo in sto in sto ljudi bi prišlo priat. Velikanska večina delavcev si hoče svoje pravo pridobiti legalnim putem, a ne zamuditi pravega trenutka. sicer bodo za prilito kri odgovorni tisti, ki sede na ministrski klopi. Ko bi vedeli da bi imel boj kaj uspeha, jaz bi bil prvi, ki bi ga nasvetoval. Dogodbe, kakor so se primerile sredi, razburjajo delavce silno in ta zaburjenost prešinja že imovite kroge, ljudi, katerim je kaj za politično dostojnost. Itesitev tega vprašanja je stvar političnega in osebnega poštenja ministrov. Odslej bodo v Avstriji dan na dan demonstracije in prej ne bo miru, dokler se delavcem ne da volilna pravica. Tu ne govorim kot posamičen poslanec, tu govorim v imeni več stotisoč organizovanih delavcev, ki zahtevajo svojo pravico in si jo hočejo na ta ali na drug način priboriti.

Ministrski predsednik knez Windischgrätz izjavi, da pride volilna reforma še v tej legislativni periodi na vrsto, minister marki Bacquehem pa pere dunajsko policojo.

Posl. Prade se izreče v imeni nemških nacionalcev za najnost Pernerstorferjevega predloga, tako se izjavi tudi dr. Brzorad in graf Kounic, ki konstatuje, da je ministrski predsednik danes že šestič ali sedmih nekaj izjavil glede volilne reforme, da pa te obljube nimajo nikake vrednosti.

Generalni govornik dr. Gessmann primerja ministrskega predsednika jnaku neke operete in p. vi: Žalosten dokaz politične propalosti je, da se noben član koaliranih strank ni oglašil in potegnil za najvažnejšo ljudsko pravico. Koalicio tega ne trpi, da bi se javnost bavila z važnimi političnimi vprašanji. Vseh manevrov cilj je: kopirati praksi vzgled tudi za Dunaj. Vlada bi rada razglasila izjemne naredbe tudi za Dunaj, da bi nihče ne smel govoriti, nihče osveto

ljevali resničnosti in odkritosti vlade. Dosti je bilo besed, z dejani na dan.

Poslanec Pernerstorfer je kot udeleženec demonstracije konstatoval, da to, kar je minister marki Bacquehem čital glede izredov, je do cela neresnično. Govornik je rabil besedo zlagano, za kar ga je predsednik grajal.

Poslanec Kronawetter je predlagal glasovanje po imenih, kar pa ni obveljalo. Pri glasovanju se je najnost Pernerstorferjevega predloga odklonila.

Car Aleksander III.

Komu niso živo pred očmi neprestana grda klevetanja nemških in laskih „liberalcev“ proti mogočni Rusiji in njenemu vladarja Aleksandru, carju vseh Rusov? Moder mož je bil, ki je hotel Rusijo rešiti židovskih krempeljev, zato je zapored izdal „ukaze“, ki so obteževali Židom bivanje v Rusiji. Kar trumoma so se izseljevali; privreli so v Avstrijo v velikanskih množicah, kjer nas osrečujejo s svojim „liberalizmom“. Ker so židje izgubili veliko ruskih tal pod nogami, zato se je vzdignil po koncu ves izrael ter klevetal in blatil vse, kar je bilo v Rusiji najlepšega, najplemenitejšega, mej tem v prvi vrsti — car Aleksander.

Ali zdaj, ko grozi neizprosna smrt uničiti njegovo blago življenje, posvečeno svojemu narodu in ohranitvi evropskega miru, zdaj pa javkajo in stokajo, ker vedo dobro: kaj je bil car Aleksander Evropi. Boje se, da po njegovi smrti ne bodo v Rusiji vladali tako hladnokrvni, trezni, le mir ljubeči duhovi, želeci mirnim potom, brez krvi in strašnega gorja pospeševati celokupni blagor svoje ljubljene Rusije. Zato tolik: „vaj, o vaj!“ po židovskih listih. — O glasovih ruskih prijateljev nam pač ni treba govoriti, saj so nam izjave največjih nasprotnikov največjavnisti dokaz, da car Aleksander je bil najvažnejša politična oseba na svetu. Ni se bilo vladarja v Evropi, na katerega bi ves svet gledal s toliko pozornostjo, s tolikim zanimanjem, pa takó, da bi mu prijatelji in sovražniki želeli zopetno ozdravljenje.

Carjevo bolezen so dolgo časa prikrivali. Ruski listi so morali molčati o njej; priobčili so le redka uradna poročila, ki so prikrižala pravo carjevo stanje. Naposled je počilo, pomoči ni več: Ruski car Aleksander III. leži na smrtni postelji. Njegova zadnja ura je blizu!

Sumi se, da car je žrtva nihilistov; ostrupljen je, pravijo zdravniki. Tudi njegov oče „car osvoboditelj“ je bil žrtva nihilistov; ubili so ga z bombjo, kakor je znano. Koliko je bilo atentatov na carja Aleksandra III., ni lahko prešteti.

O smrti carja Aleksandra piše najstarejši slovenski dnevnik mej drugim takó-le:

„Ta tragična katastrofa je velikega pomena ne samo za Rusijo, ampak za vso Evropo. Ko je Aleksander III. po umorjenem svojem očetu zasedel ruski prestol, imel se

je odločiti za važen korak. Zvesti sotrudnik očeta njegovega general Loris Melikov mu je predložil načrt ustave, sestavljen s privoljenjem prejšnjega carja Aleksandra III. Car je po dolgem premišljevanju in posvetovanju s svojimi odgojitelji Pobedonoscevom ta načrt zavrgel in Loris Melikova odslovil. Vsebina tega načrta ni točno znana; vé se samo, da je Melikov predlagal zakonodajno zastopstvo po vzoru evropskih parlamentov. Tak parlament bi bil pri posebnih ruskih razmerah ali brez vsega upliva, ali pa bi se bil prelevil v konvent. Car pa je tudi odklonil osnivanje provincijalnih zastopov, ter skušal obnoviti v primeru modernizovani obliki avtokracijo, kakor je cvetela za časa carja Nikolaja.

Ta avtokracija je imela očitno rusko narodno lice in je bila zategadelj popularna. Car je skrbel za kolikor mogoče vestno upravo, za kulturni napredek ruskega prebivalstva in za njega gmotno blagostanje, vrh tega pa obračal vso skrb na ohranitev miru.

Ko je zasedel ruski prestol, se je o njem pripovedovalo, da je sovražnik Nemčije in da bo pri prvi priliki začel vojsko zoper njo. Prijatelj Nemcev res ni bil in v tem popolno nasprotje svojega očeta. Za časa Aleksandra II. je bil ruski dvor popolnoma nemški in jedini carovci ni hotel nikdar nemški govoriti. Kot car pa celo ni spregovoril nikdar nemške besede. Sumil je, da se hoče Nemčija polastiti provincij ob Baltiskem morju in zato ni nikdar verjel nemškim obljubam. Vse usiljevanje nemškega prijateljstva je hladno oklanjal in le gospodarski interesi ruskega naroda so ga napotili, da je sklenil nemško-rusko trgovinsko pogodbo. Razmerje mej njim in Nemčijo je najbolje karakterizoval tisti duhoviti angleški diplomat, ki je rekel, da je ruski car podoban možu, katerega se je oklenilo kako dekle in ki prenaša njene ljubeznivosti z žaljivo malomarnostjo, nikakor pa ne misli udati se ji.

Car Aleksander je tudi v ohranitev evropskega miru storil drug velevažen korak, približal se je Franciji. Dasi legitimist v pravem značju te besede, se je vendar združil s francosko republiko, na odpor zoper agresivne tendence trozveze.

Tako je bil car Aleksander v vsakem oziru samosvoji mož. Izneveril se je vsem tradicijam, podvedovanim po svojih prednikih in stoječ na ruskonarodni podlagi preobrazil svojo državo ter pridobil največji upliv ne samo v Evropi, ampak tudi v Aziji. Kdo ve, kaj bi bil še storil, da ga ni zatekla bolezen, kateri ni pomoči.

Evropa obrača svoje poglede na njegovega sina, na bodočega vladarja mogočne ruske države in zvedavo se vprašuje: kakšen bo? Govori se o njem, da je toleranten v verskih stvareh, manj naroden, kakor njegov oče in naklonjen zvezi z Nemčijo. Zatrjuje se, da bi pri svojem nastopu odslovil Pobedonosceva, predstavitelja sednjega političnega

Govor g. Antona viteza Klodiča - Sabladoskega

pri slavnostnem otvorjenju naše razstave in deželni učiteljske konference.

(Konec.)

Sed error crescit eundo, se lahko reče o Kantovem nauku, kakor o govoricu. On gotovo ni vedel, do kakih strašnih posledic privede njegov sistem. Njegovi nauki so se vedno bolj širili, vera pa, posebno kerščanska, se je jela zaničevati po naturalistih, dočim se je začelo govoriti o morali z nekakim ponosom.

Sezona so nastala društva za proslavljanje morale, ktera nam je omeniti radi njihovih teženj. Ona namerujejo preustrojiti poduk mladine in prevstrojiti vse naprave na podlagi svetne morale. Ta društva razvijajo nadalje Kantovo nauko o morali, kajti ona zavračajo vsako vero kot podklado morale, pa tudi vsak filozofski sistem, in pravijo, da pri morali pride v poštev samo praktično poštenje. Njih konečni smoter je, kakor sami trdijo, tajiti, kar je v resnici človeškega in vsem skupnega v podučevanju morale, neodvisno od različnih nasprotujočih si naukov verskih spoznanj, neodvisno od nazorov filozofov in strank.

Ni treba poudarjati, da ti gospodje ali zanikujejo, da Bog je in da je duša neumerljiva, ali pa pravijo, da ne vedo, ali je Bog in ali smo poklicani k nadsvetnemu življenju.

Nečemo baviti se natančneje s teorijami teh društev; samo to opomnimo, da tudi pri njih se ne dobi, kakor je pač naravno, soglasnost in vesoljnost naukov, ki je neobhodno potrebna, in da jim manjka znaka obveznosti in potrdbe. Kar oni imenujejo po svoji volji „sankcijo (potrdbo)“, namreč čut bolesti in zadovoljstva, ki prihaja človeku od njegovih dejanj, žalost in veselje v družbenem in družinskem življenju, ki že združeno s človeškimi dejanji, odobravanje in granjanje javnega mnenja, kazni določene od zakonov, se ne more smatrati kot sankcija naših dejanj v smislu morale, ker se mora odločiti volja le po resnično moralnih nagibih, da daja prednost jednemu dejanju pred drugim.

Sankcija moralnega zakona mora biti taka, da daja resnično vpešen razlog ljudem vseh časov in krajev, da se držijo zakona. Ta sankcija ni nedoločena in negotova, ampak popolna, nemotljiva in resnična in radi tega, ker ona, sankcija ki se priklada svetni morali pa je nedoločena, negotova, k večjemu legalna, ali pa ničeva.

Pa mar ni glas vesti dovoljna sankcija? Kdor to trdi, je pozabi, da vest ni nič drugega, kakor neka lastnost duše, ki nas opozarja, da to in to dejanje je treba činiti, ker tako ukazuje moralni zakon, to in to dejanje pa je treba opustiti, ker je prepovedano. Tako opozarjanje pa ni mogoče imenovati sankcije, ker ono ima ravno za pogoj obstoječo dolžnost. In ako ta opomin vesti ne zadostuje, da pokaže luč, ki vodi človeka po težavnem potu življenja k njegovemu najvišjemu smotru, ako več ne kliče njegov glas, ako se človek tedaj ne čuti več zavezanega poslušati zapovedi zakona, ki ga nalaga vera, in ako bode mislil, da sme brez strahu pred kajenjo udajati se sebičnim nagonom, kaj nastane iz tega za človeško družbo?

Po sadu se spozna drevo, po včinkih se moreje ceniti sistemi. Da je nauk nasprotnikov verske morale jako zložen, to dokazujejo životopisi glavnih zastopnikov svetne morale. Ako bi hoteli tu navajati dotična fakta, bi se nam lahko očitalo, če tudi po krivici, da obrekujemo, in tedaj molčimo. Priznamo marvec, da tudi oni ki verujejo v Boga in spoznavajo odvisnost morale od vere, tu in tam zgrešijo pravo pot, ker vsi ljudje imamo isto pomanjkljivo naravo. Ali neizmeren je razloček in daljava mej enim in drugim.

Dočim eni spoznavajo svoje krivice, in se z božjo pomočjo popobljajajo, se oni bahajo s svojo hudobnostjo, vstrajajo v njej in dajo se hvaliti in proslavljati od svojih prijateljev.

Ker je njih moralna zlozna, se ni čuditi, da so oni doprinašali in še doprinašajo brez strahu, izogibaje se določbam državljanskega zakonika, stvari, ki se zde nam, ki smo vzgojeni na podlagi kerščanske morale, neverjetne. Omenili smo že, da v katekizmu teh gospodov nema pomena sesta božja zapoved. Ali je pa to tudi osrečuje? Le berite dotične izjave Göthejeve, in mnogih drugih; zadostuje poznati, na kak način so umrli slavni možje, ki so širili ideje, a kteri tu razpravljamo, in v svoji žalost se vsakdo prepriča, da niso bili tako srečni, kakor Béranger, Littré, Zaharia Werner, Friderik, Schlegel in toliko drugih, ki so se vrnili k Bogu in so potem živeli in umrli srečno in zadovoljno.

Ali, če taki nauki niso bili sposobni zagotoviti srečo posameznikom in učenjakom, niso tudi sposobni zagotoviti trdno in nravnstveno odgojo večji se mladini, in to toliko manj, ker jim manjka, kakor smo dokazali, znaka enote in vesoljnosti. To jasno dokazujejo poskusi s podukom svetne morale, ki so se delali na Francoskem.

Kdor bi hotel primerjati različne navode, ki so se izdali

glede na poduk svetne morale na Francoskem po ljudeh, ki so bili v stvari vsečaki, najde nestevitno nasprotje mej njimi, tako da je nemogoče se v njih znajti. Leta 1889, je bilo v rabi nič manj kakor 119 ročnih knjig o svetni morali v javnih solah na Francoskem. Navedem naj vsebino naj bolj razširjene knjige Laloi-tove, ki ima napis: „La primiere annee d'instruction morale et civique“. Knjiga ima 180 strani, kterih samo osem govori v morali v ožjem pomenu, to je o dolžnostih ljudi proti samim sebi, in proti bližnjemu. Ostali del knjige govori na široko o družini, o soli, o človeški družbi o poklicu, o hranilnicah, o zavarovalnicah, o rokodelstvih, o poljedelstvu, o trgovini, o delu, o službah, o državnih napravah, o dolž nostih in pravicah državljanov. Poglavlja ki govore o dolžnosti do samega sebe, povdajajo posebno zapovedi o zdravstvu, to je čistoto, prezračevanje sob in sploh prostora; varovati se prepiha, telovadbo, skrb za razvitek inteligentnosti in boj proti strastim. Kot zadnja sankcija so priložena posameznim poglavjem dotična besedila kazenskega zakonika.

Ted j se ni čuditi, da je nek učitelj vskliknil, ko so se razvile ideje o morali na tak način: „morala je samo predsodek“ uvaževaje velike razločke mej posameznimi teksti naukov o morali, ki so se učili po solah, in z ozirom na to, da je morala vsled tega jako trpela, je bil prisiljen minister za javni uk, Bourgeois, priznati v nekem govoru, ki ga je imel 4. avgusta 1890, v Sorboni, potreba jedinstvene morale. Ali solski upravi se nikdar ne posreči jo določiti in bilo bi naravnost izzivanje zdrave pameti, ako bi posveten papež določeval zapovedi morale in ob enem tudi pregrehe proti liberalnim načelom. Bila bi v največji zadregi, ako bi dobil nalogo sestaviti take ročno knjigo, ker bi ne vedel, kake ideje naj stavi za podlago svojemu delu, ker eni se hočejo popolnoma naslanjati na pojem domovine in človekoljubja, tretjim pa ne zadostujete ti temeljni ideji.

Kake nasledke prinaša tak poduk morale, kaže jasno vedno množiče se število hudodelstev, statistika kaznjencev, grozna spridenost mladine. In to je pač naravno, kajti brez Boga je nemogoča vzgoja, pokorščina in celo mesejebno spoznavanje: Initium sapientiae timor domini.

Kdor ne veruje temu napredovanju, naj bere sodbo Durny-jevo o nravnstvu francoske mladine, ki hodi v javne sole. A najhujše pri tem je, da ljudstvo, ki ho slišalo, da morala, ktera ako jo spremlja resnica, priganja človeka k bednosti, je začetek omike, zatrjevanje človeške dostojnosti, vo-

sistema, in s pomočjo svojega strica začel Rusijo reformirati po vzgledu zapadne Evrope. Koliko je na tem resnice, kdo bi mogel uganiti? Vsekako pa je domnevati, da se bodo razmere premenile.

Z Aleksandrom III. izgubi Rusija vladarja, ki se ni klanjal modernim evropskim načelom, ampak skušal urediti Rusijo na osnovi samostalne ruskonarodne kulture. Taka kega vladarja ni imela Rusija pred njim; vsi njegovi predniki so presajali zapadno kulturo na ruska tla, za njo neprimerna, se le on, ki sedaj umira na obalah Črnega morja, je bil in ostane v zgodovini prvi ruski car.

* * *

V soboto je šla tudi v Gorici od ust do ust govornica, da je car umrl. Ali že naslednji dan so brzozjavke oporekale tej vesti in celo zatrjevale, da carju je bolje. Zadnje novice so zopet žalostne; car je v smrtni nevarnosti. — Carinja je tudi zbolela v sled silne žalosti. Princeza Alice Hesenka je odpotovala v Livadijo, da se bo vršila poroka s carjevičem pri smrtni postelji carjevi. Vsi člani carjeve čbitelji so zbrani okrog carja. Po vseh cerkvah molijo za carja.

Nemški cesar je ukazal, da morajo imeti pripravljene dve vojni ladiji, da se v slučaju smrti sam popelje k pogrebu v Petrograd.

Francozi se neizmerno zanimajo za carja. Časopisi poročajo, da od najnižjega delavca do najvišjega gospoda skoro ni dragega govora nego o carju. Za časopise se ljudstvo kar trga. V vseh cerkvah in celo po židovskih sinagogah molijo za carja, kakor bi bil njih srčno ljubljene vladar.

Vsi časopisi sveta so polni poročil o boleznih carjevi. Tako imeniten Slovan leži na smrtni postelji.

Dopisi.

Iz Dornberga, dne 21. okt. Veliko nevoljo in razkačenost zbudil je v naši občini dopis zadnje „Sloge“ št. 20, med vestni „Narodno gospodarstvo“ pod naslovom „vinska drozga“. Kdor je čital ta dopis, ne bo se čudil, videti po več krajih zbrano ljudstvo, katero je razburjeno obsojalo ta obrekovalec dopis in potem tirjalo od zupanstva, da spravi resnico na dan in dela pa to, da hode obrekovalec kaznovati. Dopisnik „Sloga“, kakor smo izvedeli — ni bil urednik dan — pravi med drugim: „Prijazna vas Dornberg je že od nekdaj na glasu radi dobre vinske kapljice, katera tam dozori, a istotako slavni nekoliko let sem lepo selo Dornberško tudi zbog svojega drozganega ali po domače rečeno petiofizičnega vina. Dalje: Ako bi ti umetni množitelji pristnega vina s svojo umetnostjo ne škodovali svojih ubožnejših soobčanarjev in ne bi celo rodovitno vipavsko dolino pripravili ob dober glas, bi se ne zmenil nikoli za njih potvorbe vina. Ali ker ti sebičneži po svojem amalgamu neizmerno škodujejo celemu okraju, je najna potreba, da se prepreči njih človekoljubna sebičnost, da ne bodo več Kranjski in drugi vinotrtiči porogljivo kazali, da v okolico Dornberško ne grejo za noben denar po vino, ker vode

imajo dovolj doma, — kakor so se pred nekoliko dnevi izrazili kranjski kupec „pri Rebku“. — Upamo in nadejamo se, da je „komisija“, katera je bila v petek in soboto v Dornbergu, ukrenila vse potrebo, da se stori konec petijotu“. —

Potem se ponuja uredništvo posrednikom prodajalcem vina na Hrvaško in pravi, da se Goriska vina tam jako cenijo. Najpopred nam je iskati povod temu obrekovanju in ker ga drugod ne najdemo, usiljuje se nam misel, da gosp. urednik „Sloga“, kateri je bil večkrat v prijazni vasi Dornberg in si s hvalisanjem, pa tudi žuganjem lovil pristave (*), pa ni ujel možakov na svoje lince, se tem potom hoče maščevati. Maščevanje splon je zamisljivo, tukaj pa je moramo zvati ljudstvo, — ker namerava uničiti ne le nekoliko njih, ampak celo občino. Ako pomislimo, da obstanek Dornberžanov je odvisen v prvi vrsti za skoraj izključljivo le od pridelka vinske trte, bode to trditev vsakdo priznal opravičeno. Težko nam ni dokazati nasprotno, kar trdi v svoji hudobnosti „Sloga“. Dvaindvajset let je že, odkar se občina Dornberg prizadeva, zboljšati vinorejo in pripraviti v dobro ime, ne le svoje, marveč vinske pridelke cele Vipavske doline. Ne da bi hvalili sami sebe, tukaj pa smo prisiljeni reči, da napredek Dornberžanov v vinarstvu bil je priznan od strokovnjakov in komisij kmetijskega društva, kakor tudi od mnogih razsodb „jurij“ raznoterih razstav. Za svoja vina dobil je Dornberg mnogo pohvalnih diplomov in ednajst medalj, eno se celo iz svetovne razstave v Philadelphiji. Kdor bi tega ne hotel verjeti, naj le pride, prav radi mu jih pokažemo.

Kdor se pa hoče prepričati, kako sodijo drugi nepristranski krogi o napredku vinarstva našega, najblagovoli se tega prepričati v „Gospodarskem listu“ ali „Atti e memorie“, glasniku našega c. kr. kmetijskega društva v Gorici k mnogoletnih tečajih. Posrečilo se nam je tudi, pridobiti dobro ime našim in sploh Vipavskim vinom, tako, da je mogoče po ugodnih cenah prodajati. Ko so zadobili Dornberžani dobro ime svojim vinom s trudom in napredkom v dvaindvajsetih letih, kdo bi le mogel misliti da kar nakrat so izgubili vso pamet in da hočejo v enem trenutku uničiti ves trud teh dvaindvajset let? Resnica pa je, da ravno Dornberg se načelno močno upira ponarejenju oziroma petiofiziranju vina. Temu dokaz so vsakoletni razgledi in preiskovanja zupanstva po kletih. Leta 1892, sumičilo je zupanstvo o nekem vinu tukajšnjega občinarja. Vzelo si je dva vzorca in jih poslalo c. kr. kemični preiskovalnici v Gorici, da jih „analizira“. Ta preiskovalnica pa je spoznala vino kot pristno. Ako bi se to ne bilo zgodilo, bi bil tudi domačin brez usmiljenja tožen. Občina je torej spolnila svojo dolžnost in plačala vrh tega 14 gld. za preiskovanje sumljivega vina. Ker se ni torej zupanstvu posrečilo najti namreč petijota, potem ko je vsa sumljiva vina pokusilo, — kako je mogla „Sloga“ na to priti, da jih ona najde?!

Letos se je poizvedelo, da so nekateri kupec i vina pripeljali v Dornberg precejšnjo množino skladišča in da so delali s sladkorjem, tropinami in vodo — in sicer tudi pokvarjeno, umazano, lužasto — takozvani petijot. Dne 7. tek. meseca nabrala se je velika množica ljudstva. Povdarjaje dobro ime dornberških vin in veliko nevarnost, da ona pridejo v slabo ime in tako prodajalci pristnega vina v veliko izgubo, razsajala je

* Ljubu nem je, da dornberški možje sami to poltrega. Nam je zamo več slučajev nedostojne bežanje in maščevanja! Uredn.

proti ponarejevalcem in komaj se je zupanstvu posrečilo, opravičeno nevoljo ljudstva toliko ukrotiti, da niso ulomili v kleti ponarejevalcev in raztočili ono ponarejeno vino. Zupanstvo je precej ovadilo c. kr. glavarstvu ponarejevalce, prišla je na poziv zupanstva komisija, preiskovala kleti in našla res ponarejeno vino. Kdo so pa bili ponarejevalci? Trije Goričani — P.... B.... I. C.... in F.... B....***) Prva dva sta dobila kazni v globi a 25 gld. in zadnji 100 gld. Da pa naša vina se zmirom vglajajo kranjskim kupcem in da oni ne mislijo in ne govorijo, kakor trdi dopisnik „Sloga“, je dokaz blizo. Do danes prodali so Dornberžani le kupcem s Kranjskega nad 600 hl. vina in sicer od 16 fl. — 18 fl. in 25 kr. hl. Kupec so prav zadovoljni v vinom in marsikateri je prišel zopet kupiti si ga. —

Ti so stari kupec i in trdijo, da jim je dornberško vino vselej vglajalo in da bode še prihodnjije z nami kupčevali. Tudi novi kupec i s Kranjskega so začeli kupovati vino pri nas in ga hvalijo. Mogoče, da pri Rebku se dobiva takošen, ki obrekuje naš izvrstni pridelki in v prvi vrsti moramo sumičiti dopisnika „Sloga“, da on to iz nam „neznanih“ uzrokov to dela in nam odvrača kupec e.

Tako pa naj vsi naravnost zvedo, da mi tega ne moremo več trpeti in da bode vsakdo tožen, kateri se predrzne pripravljati naš pošteni pridelki ob dobro ime in nas po tem potu oskuditi. Tudi naj bode povedano, da mi Dornberžani, hvala Bogu, prodamo vsako leto svoje vino začasno, da nam konec leta ne ostaja še toliko, kolikor bi zase rabili, in se celo domači kretnarji si ga morajo v drugih občinah iskati. Prav v korist nam pride pa trditev dopisnika „Sloga“, da se na Ljvatskem, osebno v Zagrebu in Belovaru, jako cenijo goriska vina, ker dokazati se upamo, da smo mi bili prvi, kateri smo svoja vina pošiljali in še danes jih pošiljamo. Iz vsega tega je razvidno, da dopisnik „Sloga“ ni naše krvi. Ko je on vedel, da je v Dornbergu komisija za preiskovanje vin, vedel je tudi moral, da je zupanstvo pozvalo to komisijo; da ponarejevalci vina niso bili Dornberžani in tudi Slovenci ne, ampak Lah i iz Gorice. On bi bil moral te prijeli ne pa nedolžne Dornberžane, kateri se z vso svojo silo vpirajo ponarejevanju vina. Razvidno je torej, da „Sloga“, katera se hlini zastopati koristi našega naroda, nas obrekuje in izdaja na korist zariznenih naših nasprotnikov. Kar se ni upal nobeledu nam nasprotnih listov trditi, to trdi „Sloga“, tedaj iz tega lahko vsakdo posnema, kakšen list je ta. Kar se nam je zdaj zgodilo, zna se tudi našim drugim sohratom zgoditi. Pošten Slovence naj bi torej tega lista ne bral. Vendar pa mu privoščimo naročiteljev a la Brass.

Uredniku tega lista pa naj povemo, da on naj se le vrne v svoj prvotni tabor, naj le se zamreji nosi zastavo kakoršno si budi, le naše slovenske zastave mu nikdar ne zaupamo in tudi dornberške ne. Kar se ima proti njemu vkreniti, je menda zupanstvo že sklenilo. Izid vam bomo poročali.

(Sledč podpis i zupanstva in mnogih drugih Dornberžanov.)

***) Ta „vestni“ urednik je pridobil poročilo o običnem zbornu društva „Sloga“, dasi ni bil navzoč in ni imel nikogar, ki bi ga bil informoval. Na podlagi poročila v „Soči“ je skopal svoje zlobno poročilo in dodal svoje laži. — Zato pa ni vedel, da se je vršila živahna razprava o ponarejanju vina v Barkovljah in o petiofiziranju v Dornbergu. Slednje podatke je poročevalce pref. g. Grča dobil od tamošnjega zupanstva. — Ali kaj za resnico, saj so veljavni možje sami povedali uzrok taki pisarji! U r e d n.

Z Dunaja. — Odboj slov. akad. društva „Slovenija“ se je za zimski tečaj 1894/5, sestavil na sledeči način:

Predsednik: stud. iur. Grntar Rudolf, — podpredsednik: stud. iur. Dev Oskar, — tajnik: stud. iur. Muhič Fran. — blagajnik: stud. iur. Pompe Fran. — knjižničar: stud. iur. Pajk Milan, — arhivar: stud. phil. Kranjec Ivan, — gospodar: stud. tech. Segar Ivan, — namesnika: stud. iur. Bizjak Alois, stud. phil. Kasnik Ivan.

Vipavska železnica. — Vlada je naklonjena vipavski železnici, a z normalnim, ne z ozkim tirom, kakor so poročali nekateri listi.

Naročnike opozarjamo, da bi storili svojo dolžnost, kdor je zastal z naročnino.

Poslanica*)

Zapor i Luka Čujez iz Čadre pri Tolminu, očeta 6 otrok,

ki je bil z razsodbo c. k. okrožnega sodišča v Gorici dne 7. septembra 1881, št. 108, pen. zarad hudodelstva zavrtnega vmora pu §§ 134, 135 st. K. z. in zarad hudodelstva javnega nasilstva po §§ 99, 100 kaz. zak. najprej k smrti na vislicah obsojen, potem od Nj. veličastva cesarja na 20 let ječe obsojen, katero kazen se sedaj prenaša v jetnišnici v Gradisce, so sledeči:

1. Dne 24. julija 1876, je bil proti Luku Čujez izvršen preventivcem zapor, ker je sel nanj sum, da je kriv smrti Jernejja Klobučarja iz Mulčene pri Čadri, katerega so našli pobitega v grapi pod razpotjem. Ta zapor je trajal do 29. avgusta 1876., torej 1 mesec 5 dni.

2. V sled razsodbe c. k. okrajnega sodišča v Tolminu od 29. septembra 1876 je dostal Luka Čujez zarad prestopka po § 412 (p) kaz. zak. zapor od 7 dni.

3. Dne 16. oktobra 1876 je bil Luka Čujez zarad suma, da je hišo št. 46 Jozefa Lehana po domače Žefeta v Čadri zažgal v varstven zaporu djan, in je bil iz tega zapora 19. novembra 1878, izpuščen. Ta zapor je torej trajal 1 mesec 3 dni.

4. Ker se je proti Luku Čujez zagnal glas, da je on res Jernejja Klobučarja v grapo pahnil, je bil zaradi tega predlagan in 29. marca 1881 sklenjen in izvršen zapor Luka Čujeza, ki v sled gorl omenjene razsodbe od 7. septembra 1881, št. 108 se danes (28. oktobra 1894.) trpi, kar znaša 13 let, 6 mesecev, 20 dni.

Do zdaj je Luka Čujez v zaporu vsega vkup 13 let 9 mesecev 5 dni.

Dr.

Naznanilo.

Udano podpisani naznanjam, da od zdaj naprej zna cen kavi beli od 10 kr. na 8 in črni od 8 na 6 kr.

Pijače in likerji brez razločka po 2 kr. niže za vsak kozarec. Naročen je na sledeče slovenske časopise: Soča, Primorec, Sloga, Slovenski Narod.

V nadi, da me bo slavno občinstvo obilo podpiralo, zagotavljam točno postrežbo, da si vedno ohranim njegovo naklonjenost.

Z vsem spoštovanjem

Giuseppe de Bortoli

kavarnar, Za vojašnico št. 13.

Dalje glej v „Primorec“ št. 22., ki prinaša na 8 straneh poročilo o narodnem prazniku v Celovcu dne 24. t. m. in drugo gradivo, kakor po navadi.

diteljica v izvrševanju poklica, da ta morala se določuje po vesti posameznika, hode se čutilo popolnem prostu, da uganja karkoli mu ljubo.

Najzrenkejši sad poduka brez verske morale bo tedaj socialni prevrat, ko se namreč enkrat prizna načelo, da človek zamere določiti moralo, v kateri se ima vzgajati mladina, brez ozira na vero, odpade morali podlaga, vrednost in sankcija. Ako je človek vir, vodilo in smoter moralnosti; ako ne obsega keršanstvo večne resnice morale, v kateri je zapopadena društvena morala, tedaj manjka viši princip, ki bi bil sposoben brzlati zmote posameznikov. Potemtakem bi bil popolnoma opravičen revolucionarni socializem, ki hoče uničiti zedanj socialni red. Potem ne bode mogoče krotiti množice drugače kakor s surovo silo. Ali mi vprašamo, kdo bode pa brzlati one, ki imajo ali predstavljajo silo, ako se spominja, da morala ni nič drugega nego predsodek, kakor se je izrazil oni francoski učitelj? Odgovor na to daje zgodovina poznejšega rimskega cesarstva, zgodovina francoske revolucije minolega stoletja. Ideja obéga blagostanja in zaporednega razvitka človekoljubnosti, kteremu je treba podvreči zasebne koristi, zasebno prepričanje, ne zadostuje pač, da ukroti strast. Ako nočeš priznati Boga kot gospoda nebes in zemlje, prideš dosledno do tega, da ne pripoznaš nobene oblasti, nobenega gospodarja: Morala brez Boga, morala brez vere pelje neizogibno k anarchiji na polju morale, politike in socialnega življenja. Strah — bide človeka, ko misli na grozne nasledke takih „sistemov“

Pa! groze pred takimi nauki in iz ljubezni do mladine, katero bi rad videl rasti v vseh čednostih, mislim sem, da mi je dolžnost, opozoriti vas, častiti odgojitelji, na brezno, h kteremu vodijo ti nauki, in pokazal sem vam v kratkih besedah njih „bistvo, njih vir, razvitek in nasledke. Tu mi pride ravno prav izrek Lambruschinijev, kteri piše: „Podlaga političnemu redu mora biti moralni red, in podlaga moralnemu redu odgoja, ona odgoja, ki odpira in vodi na pravo pot duha: ne ona, ki ga tlači in kviri ali pa unema, ona odgoja, ki združuje spekulativno življenje s praktičnim, mestno življenje z družinskim, življenje na tem revnem svetu z večnim življenjem v nebesih“

O stvari, katero danes razpravljamo, sodi on tako-le: Je zakon ki vlada človeškega duha in ga vodi. Ta zakon ga opozarja nase, pa mu vendar daja na prosto, ali se ga hoče držati ali ne. Človek izve o njem po notranjem glasu svoje vesti, po zunanem glasu narave in po ži je besedi božji. Poznavali in izvrševati ves zakon morale edino je po vodilih pameti in vesti, bilo je nemogoče tudi nedolžnemu človeku; radi tega bilo je treba božjega razodejanja, katero pojasnjuje in popolnje ostali dve manifestaciji moralnega zakona, in daja temu znak verskega zakona in zunanjega pozitivnega zakona, in ker se razodeva kot božja volja, ustanavlja dolžnost. Razun tega je človek po svoji naravi nagnjen k družbi in tedaj je treba, da notranji zakon njegovega duha je temu primeren, in da se javi na zunanje in voljavno. Od tod prihaja opravičenost društvene avtoritete, verske avtoritete, družinske avtoritete; vse tri so potrebne za razvitek odgoje človeškega bitja. Oni zakon tedaj, ki vlada človeški duh, ga ne postavlja ga za svojega neomejenega gospoda, takó da sam zadestuje svojemu smotru brez tuje pomoči. Zakon posvečuje in vrtuje pravsko prostost dečka, ali ob enem ga stavi, in to je neizogiben pogoj lastne odgoje, pod avtoriteto Boga, družine, človeške družbe, Cerkev.

Naj tu se opomnim izrek nekoga francoskega akademika: „Verski poduk v ljudski soli ni samo najvažnija stran poduka, ampak verski duh ga mora skoz in skoz napajati in biti podlaga morali“.

In Saint-Marc-Girardin trdi: „Edino le vera je trdna podlaga odgoji. Brez verskega poduka ni mogoče dober sistem odgoje“.

Meni se je tem bolj začela dolžnost, opozoriti vas na te stvari, vredni sodelovalci moji, da boste vedeli, da besni boj mej keršanstvom in ateizmom, in ker skušajo tudi pri nas omajati naravno središče pedagogike, ki je keršanski spiritualizem, ter rabijo filozofijo kot sredstvo, da bi ga preložili v humanizem. In potem je bila moja želja, razločati vam, kar je rečenega v poglavju, ki sklepa pojasnila pridejana našim učnim načrtom.

Ker je prebivalstvo te dežele po vsem vdano keršanskim idejam in se nikakor ne misli od njih ločiti, rastle bode Vaš

ugled v onem razmerju, kakor se hode svetila čast Vašega stanu, in da govorim z Lambruschinijem, v onem razmerju, kakor hode rastle pri Vas samih pametna in znana ljubezen do otrok, ktera izvira iz vere, v onem razmerju, kakor boste znali ne samo z besedami, ampak tudi z zgledom, z neomadeževanim življenjem buditi v svojih gojčilih zavest odgovornosti za vsa njihova dejanja, notranja in zunanja, bodisi v domačem, kakor tudi v javnem življenju. Ta stran delovanja učiteljev, ki se nikdar dovolj ne uvažuje, imela bode mnogo vspeha, ako se združi z napani učiteljev verstva, da se pride do tega, da ponesejo gojčenci, kakor je rečeno v omenjenih navodih, iz sole v praktično življenje razun delavnosti in odločnega pagnjenja izobraziti se v vseh strokah vede, tudi trdno vero v svoj večni poklic.

Postavil sem, seveda, v vrsto odgojiteljev učitelje verstva; govoril sem o njih kot o pravih sodelovalcih v soli. Gorje soli, v kateri se duhovnik ne zanaša na učitelja, in kjer se učitelj vede kot tekmeec duhovnikov, in se ne smatra kot njega zvesti sodelovalec.

Ako bi pa jaz, kot oseba svetnega stanu, hotel priporočiti duhovščini, da naj se žrtvuje z vso gorečnostjo pri podučevanju vere in morale v solah, ako bi jo hotel priganjati, da naj se pripravljajo z vso marljivostjo za uk, lahko bi se mi očitala v tem smelost. Zato pa tudi ne govorim o svetem in vzvišenem njih poklicu, in sklenem svoj govor z besedami našega Gospoda, ki se beró pri Sv. Matevžu: „Qui fecerit et docuerit, magnus vocabitur in regno caelorum“.

Konečno izjavljam, da se čulim srečnega, da živimo v državi, kjer se veleva zakon podučevati verstvo, kjer smo pod pokroviteljstvom tako pobožnega vladarja, kakor je naš premostiljivi cesar Franc Jozef I., kteremu želim za svojo osebo, in — mislim, da sem v to pooblaščen, — tudi v Vašem imenu, iz vsega srca, da ga ohrani Bog še mnogo let v blagor narodom, ktere on tako modro vlada in vodi in v prid vesoljnemu miru, od kterega ima tudi šola toliko koristi, in imajo narodi toliko neprecenljivih dobrot.

Die Seiden-Fabrik G. Heuneberg (k. u. k. Hofl.), Zürich sendet direkt an Private: schwarze, weisse u. farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11-65 p. Meter — glatt, gestreift, kariert, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versh. Qual. und 2000 versh. Farben, Dessins etc.) porto- und zollfrei in die Wohnung an Private. Muster umgehend. Briefe kosten 10kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. (1.)

„Slovanska knjižnica“

se prodaja:

V Gorici: v tiskarni, pri Jeretiču in Pallichu; v Ljubljani: pri Zagorjani, Giontiniju in Gerberju; v Trstu pri lobakarnarju Lovrenčiču nasproti veliki vojašnici; v Kranju: knjigar Florijan; v Celovcu: knjigar Raunicker na Novem trgu.

Spričevalo.

Opravično število 500/1894

Oddelek iz protokola.

Jaz dr. Mase Fath nadomestnik kr. jar. notarja Bele pl. Gászner-ja v Budapešti spričujem, da so naslednje trditve prave:

Na prošnjo izvršilnega odbora družbe delničarjev za konjak od Grofa Géze Esterházy-ja bil sem danes v tovarni te družbe za Budapešto IV. äusserer Waitznerstrasse 23 (v lastni hiši), kjer so mi imenovani gospodje pokazali v originalu izvidni protokol glavno mestnega VIII. finančnega poverjenišva z dokumenti o izdelovanju konjaka z Egrot-skimi aparati, kakor tudi izvorni odpis glavno mestne kr. ogr. finančne direkcije v Budapešti

Gledé na to konstatujem, da se omenjeni Egrotski žgalni aparati št. 2/496 in št. 3/478 rabijo v tovarni družbe, delničarjev za konjak od grofa Géze Esterházy-ja, in da se napravi po teh vedno delujočih pripravah vsako leto 1,752,000 vina.

Ko sem se do dobra prepričal, konstatujem tudi, da ima ta družba tudi v vseh kletih skupaj 178,262 l. izdelanega konjaka in razven tega še 18,243 steklenic polnih konjaka.

Ko sem pregledal vse račune, potrjujem, da ta družba redno plačuje davke za kurivo.

Konečno konstatujem, da je tovarna družba delničarjev za konjak od grofa Géze Esterházy-ja na delnični kapital resnično uplatela 320,000 gl.

Da je vse to faktično dokazano podpisal sem se svojoeročno in zaven pritisnil svoj uradni pečat.

Budapešta 15. feb. 1894.

Dr. Mase Türth, s. r. Bela pl. Gászner, kr. jav. notar.

Za trgovce in krošnjarje!

Najboljše in najcenejše kupovališče za vse vrste: moške in ženske nogavice, Jägerjevo perilo, robce itd. v tovarniški zalogi

Jos. Mandl, Dunaj

I. Schwertgasse 3 (bei Wipplingerstrasse 18.)

Najtočnija razposiljatev po železnici in pošti na vse strani.

Najslastnejša in najzdravejša pijača v poletni dobi je koncentrovan

sirup Tamarindov

poseben izdelek lekarne

Cristofolletti v Gorici.

Cena steklenici 40 kr.

Jožef Trampuš

kamnosek v Gorici

Semeniška ulica št. 9.

Imá zalogo nagrobnih spomenikov vsake vrste. Izdeluje iz kamna in marmorja vsakoršno delo.

Naročila izvrši natančno in po nizkih cenah.

Saunig in Dekleva

Nunska ulica št. 16.

Zaloga vseh vrst sivalnih strojev. Singerjev stroj stane gl. 33 — 45 tudi gl. 70 torej po blagu je kup. Prodajata tudi dvokolesa, lovske puške, samokrese (revolverje), kakor tudi vso lovsko pripravo.

Knjižgarna in prodajalnica papirja

J. Pallich v Gorici

prilporeča ilustrovane in modne casopise in knjige vseh vrst. Dalje prilporeča vsakih pisalnih in solskih potrebščin po nizkih cenah.

50 let preskušeno bolečino tešeče sredstvo

Kwizdova tekočina proti protinu

okrepčujoče vribanje pred in po veliki hoji

Kwizdova tekočina	proti protinu
Gena stek. 1 gl.	pol stek. 50 kr.
Kwizdova tekočina	proti protinu
dobiva se v	vseh lekarnah.

Kwizdova tekočina proti protinu.
Glavna zaloga: Kreisapothekes Korneubur.

Naravno mineralne vode iz raznih studencev.

Kemični, farmacevtski in drogerijski izdelki najbolj čislane domače in tuje zdravilske posebnosti.

Ribje olje, naravno in izvrstno, prijetnega okusa in kemično čisto.

Ribje olje z železom ali železnim jodom.

Najčistejšo žveplenokisló apno c. kr. kmetijske šole v Gorici za vinarsko rabo.

Zdravila za živino, konjski cvet, konjski prašek, goveji prašek.

Homeopatična zdravila.

prodaja novonastanovljena lekarna

A. Gliubich v Robatišču.

Anton Potatzky

v Raštelju št. 7 v Gorici

prodajalnica drobnega in nürnbergškega blaga na drobno in na debelo.

Jedino

in najcenejše kupovališče.

Posebna zaloga

za kupovalce in razprodajalce na deželi, za krošnjarje in emjarje.

Največja zaloga

čevljarskih, krojaških, pisarskih, popotovalnih in kadilnih potrebščin.

Zimska obuvala.

Vozički in stoli na kolesih za otroke.

Strune za godala.

Posebnost: Semena za zelenjavo, in trava.

Prosim dobro paziti na naslov:

Na sredi Raštelja št. 7.

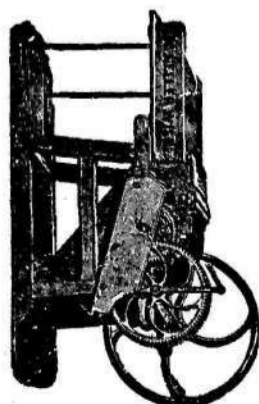
Prva in najstarejša tovarna stearinovih sveč v Avstro-Ogerski. Puistne le v ROZA-zavitkih.

Pristne MILLY SVEČE

F. A. SARG'S SOHN & Cie.,

Comptoir: Wien, IV.

Schwindgasse 7. Od 15. septembra veija zavoj à 560 gramov 5 kr. a 500 gramov 4 kr. cerejč

Bogato ilustrovani 192 str. obsežer. cenik v slovensko-nemškem ali italijansko-nemškem jeziku pošilja na zahtevo brezplačno.

Razprodajalci se iščejo.

V najem se dá ali prodá

posestvo pri Trbovljah na Stajerskem 160 oral veliko: gozd., travniki, njive, pašniki. Sena do 800 centov. Kapitala za odpis posestva z živino in prideki je treba 800 gl., tudi na obroke. Letna najemščina 200 gl. Cena 4600 gl. Predplačilo polovica. Ponudbe: M. K., poste restante Ljubljana.

„Posojilnica in hranilnica v Ajdovščini,“

registrovana zadruga z neomejeno zavezo“

daje posojila na osebni kredit in zastave proti 6% obrestim; od hranilnih vlog plačuje pa 4% obresti.

Uradni dnevi so:

Nedelja, ponedeljek in sreda od 9. — 12 ure dopoldne.

Druge natančnejša pojasnila daje

Nacelnistvo.

Namizni raki

najzbornije plemenite vrste, vsak dan nalovljeni in v posnih koskih franko s povzjetjem razposiljani pod jamstvom.

da pridejo živi na mesto.

110 Suppen po 2-75 gl.

80 Mittel Tafel „ 3-25 „

60 Riesen z debelima

klesčama „ 4— „

40 Solo-Riesen „ 5— „

32 Hoch-Solo-Riesen,

čudovite živali, „ 6— „

F. Schapira,

Krebse-Export in Stanislav N. 572.

Dr. Rose životni balzam

je nad 30 let znano, prebavljanje in slast pospešujoče in napetjanje odstranjujoče ter milo raztopljuječe

domače sredstvo

Velika steklenica 1 gl., mala 50 kr., po pošti 20 kr. več. Na vseh delih zavojnine je moja in dodana zakonito varovana varstvena znamka. Zaloga skoro v vseh lekarnah Avstro-Ogerske. Tam se tudi dobi:

Praško domače zdravilo

To sredstvo pospešuje prav izobno, kakor svetočijo mnoge skušnje, čiščenje, zručenje in ločenje ran ter poleg tega tudi blaži bolečine.

v škaljicah po 35 kr. in 25 kr. po pošti 6 kr. več. Na vseh delih zavojnine je moja in dodana zakonito varstvena znamka.

Glavna zaloga

B. Fragner Praga St. 203-104, Mala strana, lekarna „pri orlu“

Pošta razposiljuje vsaki dan.

Svojo veliko zalogo olja iz oliv

prilporeča

Enrico gn. Carlo Gortan, Via Caserma 4, Trst [naspr. pivarni Pilsen

Glavni dobiček event.	Naznanilo sreče	Dobitke zagotavlja DRŽAVA
-----------------------	-----------------	---------------------------

Vabilo k udeleževanju velike loterije katero garantuje hamburška država in v kateri se gotovo dobi

10 milijonov 868.900 mark.

Dobitki iz izborne denarne loterije, ki obsega le 110.000 rednih srečk, so sledeči:

Največji dobiček je event. 800.000 mark.

Premija 300.000 mark	46 dobit. à 5000 mark
1 dobiček à 200.000	106 „ „ 3000 „
2 „ „ 100.000	296 „ „ 2000 „
1 „ „ 75.000	752 „ „ 1000 „
1 „ „ 50.000	1320 „ „ 500 „
1 „ „ 25.000	20 „ „ 300 „
1 „ „ 10.000	130 dobl. à 200, 150 „
1 „ „ 5.000	28947 dobl. à 150 „
1 „ „ 2.000	6846 dobl. à 100, 1000 98 dobl. „
1 „ „ 1.000	6846 dobl. à 50, 12, 20 mark
21 „ „ 500	vseh dobitkov je 55.400

in vsi ti dobitki se gotovo izplačujejo v kratkem času v 7 oddelkih.

Glavni dobiček 1 razreda je 800.000 mark, v 2. razredu 250.000, v 3. r. 60.000, v 4. r. 60.000, v 5. r. 20.000, v 6. r. 15.000, v 7. r. 20.000 in premija 300.000, event. 500.000 mark.

Za prvo žrebanje, uradno določeno danes:

vela izvorna srečka le 3 gl. 50 kr., polovica „ 1 „ 75 „, četrtina „ „ 90 „

Vsak izdelek dobi od mene takoj po žrebanju in brez zahtevanja nobenih razk. iz žrebanja

Narčrt žrebanja z državnim pečatom, v katerem je označeno 7. razredov žrebanja, pošljem naprej brezplačno.

Izplačevanje in razposiljanje dobitkov se vsi po memi hitro in pod strogo tajnostjo.

Narčila prosim po pošti nakaznica ali pa po oznaki črne in pisne.

Zaradi bliznjega se žrebanja naj se vsi dobitki poštno vsakokrat po taj se obne do

31. oktobra t. l.

Jos. Heckscher

Banquier und Wechsel-Comptoir in Hamburg.

Naznanilo.

Udano podpisani si dovoljujem udajno naznanjati č. gg. odjemnikom, da sem odpl. due S. T. in.

v Gosposki ulici št. 9.

prodajalnico vosčenih sveč, medenega in družega peciva, vse lastnega izdelka.

Kakor tudi medu voska in družega v to svrhu spadajočega blaga.

Narčila bom z istim dnem zasloj sprejeti in izvrševati tudi v mestu v moji prodajalnici.

Srečno zahvaljevam se vsem č. gg. odjemnikom za dosedanje upanje in naklonjenost, prilporečam se za nadaljno.

Prizadeval si bodem na vso moč tudi nadalje vstrezati.

Z odličnim spoštovanjem

J. Kopač,

svetar.

Med v salju, in rumen vosk skupjem v vsaki množini po nizkih cenah.

Vozni listi in tovarni listi v Ameriko.

Kraljevski belgijski poštni parobrob „Red Stearn Linie“ iz Antverpena direktno v

New York & Philadelfijo

koncesijonovana črta, od c. kr. avstrijske vlade Na uprasanjá odgovarja točno: koncesijovan zastop

„Red Star Linie“

na F. NAJU, IV Weyringergasse 17 ali pri

JOSIP-U STRASSERJ-U Stabureau & commercieeller Correspondent der k. k. Staatsbahnen in Innsbruck

24. vinotoka t. l. v Celovcu, obzaluje, da se šolske razmere na Koroškem glede pouka v slovenščini za slovenske otroke doslej niso zboljšale in to tem bolj, ker je koalicijska vlada bliščeči zvezdi »resnica in odkritežrénost« zapisala na prapor svojega postopanja. Posebno obzalo vanja vredna je brezbriznost vlade, s katero se rešujejo, ali boljše rešeno ne rešujejo pritožbe slovenskih občin glede ustanovitve ljudskih šol s slovenskim poučnim jezikom na Koroškem. — Isti shod zahteva, da naj vlada čim preje vstreže prošnjam slovenskih občin, ki se potegujejo postavnim potom za ustanovitev šol s slovenskim poučnim jezikom. — Državnemu poslancu gosp. dr. Gregoru izreka se najtoplejša zahvala za njegov govor dne 27. maj, travna t. l., ki ga je govoril v državnem zboru, v katerem je naše šolske rane tako prepričevalno vnovic osvetlil, in soglaša z njegovo resolucijo. Isto tako zahvaljujemo slovenske državne poslance sploh, da so se potegovali za zboljšanje slovensko-narodnih razmer na Koroškem, proseč jih, da nam tudi zanaprej svoje pomoči ne odtegnajo, marveč da vedno in pri vsakej danj jim priliki odločno zahtevajo pravice tudi za nas koroške slovenske trpine.

II.

Isti shod s priznanjem očerava odlok vis. ministerstva notranjih zadev od 26. sušca 1894. l., št. 2433., s katerim se je načelno rešilo slovensko uradovanje občinskih zastopov s političnimi oblastmi, ob enem pa pričakuje za gotovo, da se bode z isto jasnostjo in odločnostjo tudi zaukazalo in izvrševalo slovensko uradovanje na vseh poljih javne uprave, t. j. pri politični, sodnih, finančnih, poštnih, železniških in avtonomnih uradih.

III.

Imenovani shod obzaluje postopanje koroške kmetijske družbe, koja ne skrbi v dovoljni meri za pouk slovenskih kmetov v gospodarstvenih zadevah, dasi ima na razpolaganje izvrstnega strokovnjaka, slovenskega jezika zmožnega, kteri je od vlade subvencioniran v ta namen, da ga rabi kmetijska družba posebno za pouk po slovenskih pokrajinah. Ob enem izraža imenovani shod misel, ali bi ne kazalo, ustanoviti za koroške Slovence posebno kmetijsko družbo s slovenskim značajem.

K a n d u t: Glasno ste potrdili te resolucije. Hvala Vam! Zdaj je na nas, da se to doseže. Vsak mož bodi na svojem mestu, ostanimo odločni in vstrajni. Vsak stoj z vso silo za sveto domovinsko stvar in — ne udajmo se! (Viharno odobravanje.)

* * *

O drugi točki: «Organizacija stranke» je govoril predsednik Einspieler. Prejšnji govor se nam je razširil, da moramo naslednje toliko bolj krčiti, sicer ne bi izšel list o pravem času. Evo le nekaj mislij tega izbornega govora!

Na delo vsi! Z besedami mi na Koroškem ne bomo napredovali. Posnemajmo nasprotnike. Zbirajo se pogosto v »partajtag«, kjer ugibajo, kakó bi začeli nov boj proti Slovincem in katoliškim Nemcem. Mi nečemo vzeti Nemcem jezika ne zemlje ne dece, mi se le branimo (Tako je!), a to je vendar dovoljeno! Kar je naše, tega ne damo nikomur, to ostani za vedno naše. (Viharno odobravanje). — Posnemajmo torej nasprotnike in združujmo se. Združeni zahtevajmo kar je naše, kar nam tiče po vseh postavah, a glasno, da nas bodo slišali vsi

merodajni krogi: te prošnje ponavljajmo tako dolgo, dokler nas ne uslišijo! (Odobravanje.)

Hudi časi so nastopili v verskem, narodnem in gospodarskem oziru: vse to je zakrivil nemški židovski liberalizem. Na Koroškem imamo najboljša dokaza, da kdor zataja narodnost, zataja tudi vero. (Resnica je!) — Nasprotniki imajo vse na svoji strani. V prvi vrsti skoro vse učitelje, uradnike, kapitala, a kjer jim vse to ne pomaga, imajo za nas še pesti in kamenje. S takimi silami nam hočejo vzeti, kar je naše.

Združimo se tudi mi na resen odpor. V to nam bodita v prvi vrsti dve svetli zvezdi, kateri nam je pokazal rajni Anton Martin Slomšek in za njim nam je zapustil kot svojo oporoko rajni Andrej Einspieler, in te ste: vera in beseda materina. Teh zvezd vodnic se je vedno držalo naše društvo in tako bo tudi zanaprej.

Drugi Slovinci nas véasih krivo sodijo. Mi na Koroškem imamo posebne razmere in po teh moramo meriti svojo politiko. Mi z veseljem pozdravljamo vsak pojav na verskem in narodnem polju med Slovinci; ali kedar se v nebitstvenih rečeh ločimo od drugih Slovincem, storimo to zategadel, ker spoznamo takó za najbolje pri naših poslovnih koroških razmerah. Nam je bilo in bo zlato vodilo: Vse za vero, dom, cesarja! (Viharno pritrjevanje.)

Središče vsemu delovanju je naše društvo, ki ima svoj sedež v Celovcu. Na to vodstvo se moramo vsi ozirati in ne delati vsak po svoji glavi, kajti eno središče mora biti. Zató naj rodoljubi na deželi ostanemo v tesni zvezi z našim društvom; v vseh potrebah naj se obračajo do njega za pojasnila, njemu naj poročajo o vsem, kar se godi na deželi, zlasti med nasprotniki; kot zaupni možje društva naj bodo v prvi vrsti gospodje duhovniki; oni naj bistrijo očesom pazijo na vse, kar se godi. Ljubi sobratje! Postavite se ljudstvu na čelo! Duhovščina je na Koroškem edina, ki dela za narod slovenski! V novejšem času véasih kdo malo zadremlje: češ, že odbor stori, a med tem pride sovražnik in zaseje ljuliko. Torej na čelo! Drugi pa zbirajte se okoli njih, vsak na delo po svoji moči!

Nasprotniki se že zdaj pripravljajo na volitve in se posvetujejo, kakó bi ohranili svojo krivično posest. Enako posvetujemo se mi! Bližajo se volitve v občinske zastope. Ali nam more biti vsejedno, kdo gospodari v občini? Ne! Le 24 občin je v naših rokah. Glejmo, da najprej dobimo vse občine, potem pojde lože pri volitvah v dež. in drž. zbor!

Letos smo imeli dve volitvi, ki ste srečno končali. Naši Žiljani so se izvrstno držali. (Viharno klicanje: Živili Žiljani!) Komu se imamo zahvaliti? Združevanju, edinosti. Duhovniki so bili na čelu in ljulstvo za njim. Priredili smo par volilnih shodov, ki so mnogim oddrli oči, a združili smo se s konservativnimi Nemci, ki nam hočejo biti pravični.

Ferjančičev predlog o premembi volilnega reda za Koroško spi že 4 leta v kakem kotu državnega zbora. Zdravitni za moramo! Predlagam shodu peticijo na državni zbor, da bi se vendar že začel posvetovati o njem. (Živahno odobravanje), saj se bo itak posvetoval o novi volilni reformi v obče. — Ob volitvah sklicujte po deželi sami volilne shode, katerih ni treba naznanjati vladi. Odbor ne more biti povsod. Tako nam sežete pod rebra, da bo delo lože!

Narodno zavest veliko pospešujejo narodne veselice. Prirejajmo jih! Naš Urban Jarnik je že pred 100 leti spoznal važnost

narodnih veselic. Zató bi bilo prav, da bi mu priredili veliko veselico v steletni spomin. Zdaj zvižga „luka - matija“ v Žiljsko dolino, da lahko pridemo tje od vseh strani. Povabimo tudi pisateljsko društvo, da mu vzida ob enem nameravano spominsko ploščo. Slavnost naj bi se vršila prihodnje leto. (Pritrjevanje.)

Govori se o zvezi z Nemci. Nekateri Nemci so želeli, da bi vstopili nekovi Slovinci v skupen odbor. Takó je že bilo pod pokojnim s'ricem Andrejem, a bilo je slabo, drug drugemu so obteževali stališče. Delajmo sami, samostojno (Tako je, živio!); mi Nemcem ne bomo zavirali, ampak podpirali, dokler ostanejo oni naši zvesti zavezniki. (Odobravanje.)

Sprejme se nasvetovana resolucija.

* * *

Na to je govoril podpredsednik g. Vekoslav Legat; krčiti moramo se bolj. Le nekaj mislij:

Dva namena sta nas združila v teh prostorih: da počastimo dva svoje slavna moža in se združimo na delo. Nasprotniki so hujskali, da bi se ne mogli zbrati v teh prostorih; ali vsaka sila rodi protisilo in res: zbralo se nas je toliko, kolikor nikoli doslej.

Naglašata važnost narodnih društev in popolni govor predsednikov glede Jarnikove slavnosti. Širimo čitanje med mladino, ki zdaj slabo odraša. Razlaga načelo „Svoji k svojim!“

Pravijo, da na Koroškem je vladal mir, dokler ni prišlo nekoliko tujcev, ki tu zgago delajo. Da, žalosten mir je bil to, ko smo spali v trdi nezavednosti; zdaj, ko smo se zbudili, da nečemo več stati, smo pa nakrat nemirneži! Ako je takó, no, pa ostanimo vedno taki nemirneži! (Veselo odobravanje.)

Ali se vedno preveč je miru po želji nasprotnikov; prekrotki smo. V Kotmaravesi so prosili za dvojezičen poštni pečat. Odgovorili so, da je že narejen in novih stroškov nečemo. Ko je pa županstvo ponudilo, da ono plača nov dvojezičen pečat „Köttmansdorf — Kotmaraves“, odgovorili so, da so se prepričali, da tam vsakdo nemški zna (Smeh) in da slovenski pečat ni potreben. — Pove več podobnih slučajev, ki osvetljujejo razmere na Koroškem.

Pri shodu vidi tudi nekatere nasprotnike; tudi njim zakliče: „dobro došli!“ Naj le vidijo, kako pošteno mislimo Slovinci.

Vspodbuja duhovnike, naj se nikar preveč ne zanašajo na odbor, vsakdo naj doma skrbno vrši svojo rodoljubno dolžnost.

Omenja tudi ljudsko štetje, ki naj nas pa ne moti. Slovincem na Koroškem je veliko več nego jih izkazujejo na papirju; vse te vzbudimo, da bodo trdno stali za političnim društvom in geslom: Vse za vero, dom, cesarja.

Ko je se g. Kandut povedal nekaj žalostno - žaljivih o ljudskem štetju, je bila končana razprava o drugi točki.

O narodnem gospodarstvu in o valuti je govoril kapelan č. z. Podgorelec.

Shod je bil zaključen okoli 6 ure zvečer. — Zborovali so hiteli po večini malec na zrak, da so se okrepili za — veselico z ogromnim vsposodobom 25 točk.

* * *

Velika dvorana omenjena pivarne je bila ukusno okrašena z zelenjem in preproganami v narodnih, deželnih in cesarskih barvah. Na galeriji je svirala „Kärntner National Kapelle“, ki se je prav za to priliko naučila razne slovanske komade, kakor: Naprej, U boj, Banovci, Hej Slovani, Kje dom je moj in še venec slovanskih narodnih pesmi.

Dvorana, veliki prostori pred njo, galerije, vse je bilo gosto natlačeno. Čaroben je bil pogled po tem občinstvu. Gospoda in kmetje, starčki in mladina, a med vsemi je dvoje udarjalo v oči: ogromna vdeležba duhovščine in Ziljanke v narodni noši. To je bila paša za rodoljubne oči!

Petje in tamburanje so prevzeli vrli „Lirasi“ v Kamniku pod vodstvom neumornega g. Steleta. Bilo je 16 pevcev in med temi 9 tamburšev. Peli so: Novinci (zložil Vočarič), Naša zvezda (Hudovernik), Naprejš, blačku (Ipavec), Trije nosovi, Hercegovska, — Slovenac i Hrvat in Zábja kantata. Petje v vsakem pogledu dovršeno; pevci so želi po vsaki točki viharno pohvalo. Veliko gostov je prišlo k veselici tudi zaradi tega, da so slišali tamburanje. Izborno so igrali in izzvali vsakokrat velikansko oduševljenje. Podpredsednik Legat je zahvalil „Lirase“ na njih požrtvovalnosti, da so dosli ponovno celó v Celovec ogrevat slovenska srca za narodno pesem in domovino, in poklonil jim krassen srebrni vrč z liro na vrhu in napisom: „V spomin 24. okt. 1894“.

Ker smo že pri petju naj omenimo prekrasno petje gospe Lendovske: peča je tri Nedvede — samospelve, a spremljala jo je na glasovinu g. čina Leyatova. Gospe je glasbeno popolnem izobrazena, glas ima krassen, zvonček, ljubeč, a umetniški izurjen, da nastopi lahko v vsakem gledišču. Občinstvo je gospej viharno ploskalo in oduševljeno: „čavla“ so grmeli po dvorani. Pozneje je nastopila še kot solistinja v „Sreči“, ki se je ponavljala.

Obi govori omenjamo prav na kratko pozdrav predsednikov, ki je naglašal, da take sloj, slavnosti koroški Slovenci še niso doživeli. — Podpreds. Legat je naznanil med drugim, da je bilo pripravljenih 1400 stolov, a se mora polovica ljudi stati. Oba govornika sta žela obilo pohvale. — Pravnik g. Davorin Zwitter (Ziljan) je govoril krassen prolog, kateri je zložil drugi Korošec, mediciner g. Fran Eller. Mladi rodoljub je želi viharno pohvalo: tudi pesnika Eller je pozdravljalo občinstvo. — Slavnostni govornik preč. g. Ant. Zlogar, župnik kranjskogorski, je v oduševljenem govoru slikal tužno slovensko zgodovino od sv. Mohorja in Fortunata do sv. Cirila in Metoda in potem do današnjih dni. Prišel je na Slonjska in Andreja Einspielerja, rošč poslušalce: „ostanimo zvesti veri katoliški in besedi materini!“ Govornik je vzbujal vsak hip oduševljeno pritrdjevanje. — Gosp. Legat je pozdravil Ziljanke v narodni noši, priporočujoč to lepo in okusno nošo. Imenom Ziljanek se je zahvalil g. Zwitter, zatrjujoč, da Ziljani ostanejo trdni kot skala za ljubljeno slovensko domovino. — Umes je igrala godba: pri sviranju „Hej Slovani“ je občinstvo ustalo in kakor iz enega grla je grmela pesem s svojim množnim „Grom in peklo!“ Glediv, pomenljiv prizor! Oj: se Koroška ni zgubljena! Ona ustaja in hoče živeti v čast materi Slavi!

Blizala se je polnočna ura, ko odhaja naglo proti Mariboru: z istim umom se odpeljali mnogi Štajerci, Kranjci in Goričani, nesóti seboj krassen spomin na vzbujajoči se Korošči! Slava mozem, ki so že teko daleč vzgobji narodno zavest na Koroškem!

Toliko v največji naglici o tem shodu.

Goriške novice.

Radodarni doneski. — Pri predianskem občnem zboru društva „Sloga“ je bilo konstatovano, da je društvo dobilo po našemu uredništvu nad 1500 gld. radodarnih doneskov; lani je predsednik zopet omenil, da je „Soča“ izročila društvu skoro dva tisočaka ali ogromno večino vseh prostovoljnih darov. Tudi letos sta došla blizu dva tisočaka po našem uredništvu, po večini od naših naročnikov ali vsaj čitateljev in somišljenikov.

Zakaj naglamo to okolnost? Čujte! Neki list v Gorici, ki ni prejel ne za „Slogine“ zavode ne v kak drug dobrodelen namen niti vinarja v času, ko smo mi prejeli blizu dva tisočaka od svojih naročnikov in čitateljev, povspel se je do trditve, katero ponavlja na več mestih, da „Soča“ je pri koncu svojega propada (davna srčna želja znanih ljudi!), da — čujte! — „Soča“ niti nihče ne čita! Zato pa z vso resnostjo zahteva od društva „Sloga“, naj pošilja izkaze radodarnih doneskov rednemu prepirljivcu. Ali ne, da je ta lepa? „Sočin“ čitatelji pošiljajo po „Sočinem“ uredništvu svoje darove, a to uredništvo bi — tako nekako si žele ti modrijani — niti ne smelo priobčiti in potrditi prejema teh darov, ampak javno pobotnico bi moralo dati še le v „Seslogi“. Zemjalna zahteva! Le v Gorici se še dobe modrijani, ki so mogli iztuhitati kaj takega. — Urednik istega lista bi tudi lahko objavil neki izkaz radodarnih doneskov, naureč: izkaz darov za „Narodni Dom“ od l. 1885. dalje in: kje je ta denar naložen?!

Kako strašno smo osamljeni in kako nihče ne čita našega lista, naj dokazuje izkaz sledenih darov, ki so dosli v zadnjih 14 dneh po našem uredništvu. Evo jih!

Po položnicah poštne hranilnice, katere smo uvedli mi in razposlali le svojim naročnikom (prvič je došlo nad 300 gld.), so dosli sledeči doneski (naureč v zadnjih 14 dneh): Č. g. Iv. Kodre, župnik v Sv. Križu 10 gld. — Gosp. Andr. Konjedic, župan v Plavah, 2 gld. — Gosp. Janko Savnik na Dunaju 1 gld. — Gosp. K. F. v T. 2 gld. — Gospa Marija Skrinjar v Sezani 50 kr. — Gosp. Ang. Casagrande v Ajdovščini 10 gld. — Gosp. Ignacij Gruntar, c. kr. notar v Gerknici 5 gld. — Č. g. J. Kokej na Trnovem 4 gld. — Č. g. Andr. Urbančič na Pečinah 10 gld. — Preč. g. Fr. Kranjec v Breginju 5 gld. — Veleč. g. Jurij Peternel v Kobaridu 5 gld. — Preč. g. Josip Pavletič v Renčah 2 gld. — Gosp. Peternel Andrej v Rabeu 2 gld. — G. čina Ivanka Ples v Devinu, nabrano svoto po volitvi županstva, 7 gld. — Gosp. Anton Bras v Breginju 1 gld. — Zabujoči oče po svoji hčeri v Steinach na Štaj. 1 gld. — Gosp. Jakob Štrukelj v Trebčah 1 gld. — G. Anton Čebokli, krčmar v Potokih, 50 kr. — Gosp. Jos. Fon v Bolcu 1 gld. — Gosp. Peter Saule v Cepovani 2 gld. — Gosp. Janez Beltram, krčmar v Mirnu, 90 kr. — Č. g. Janez Remec v Stržišču, 2 gld. — Gospod Franc Laharnar na Pečinah 1 gld. — Č. g. Fr. Bazpet v Orehku 5 gld. — Preč. g. Miki, Kocijančič v Ročah 5 gld. — Gosp. Mlekuž Matija v Bolcu 1 gld. — Gosp. Evgen Gorjan v Gradežu 1 gld. — R. K. B. Društvo v Vipavi 2 gld. 20 kr. (za „Soča“) — Č. g. Anton Koblar v Ljubljani (zopet) 1 gld. — „Tržaški in ajdovški krokarji zložili pri lovskem večeru v gostoljubni hiši g. Hmelaka v Lokovcu 80 kron“. — N. N. v Ajdovščini 50 kr. — Gosp. Ivan Lapanja, zemljemerec v Kobaridu, 2 gld. — Gosp. Karol Stepančič, župan v Tennici, 1 gld. —

G. Andr. Presl, c. kr. poštar v Bazovici, 1 gld. — Gosp. Henrik Malnič v Kanalu 5 gld. — Gosp. Josip Kraševac v Tolminu nabral mej somišljeniki 6 kron.

Drugačnim potom nam je došlo: Č. g. Simon Gregorčič ob svoji 50-letnici 50 kron. — Gosp. Valentin Kumar v Gorici 10 gld. — Gosp. Ivan Kaučič, trgovec v Gorici, 5 gld. — Trgovca Saunig in Dekleva v Gorici 1 gld. — A. Č. v Gorici 2 gld. — Agitatorji brez volilne pravice za volitev v Ajbi na Kanalskem so zložili 5 gld. — C. kr. major v p. g. Ilijašević 5 gld. — Preč. g. Lud. Kumar na Lokvah 2 gld. — Celjska obrtnika Rebek in Bavcon 3 krona v spomin 50-letnice slavnega slovenskega pesnika Simona Gregorčiča z vsklikom: „Oj trosi Bog Ti sreče rož na vse poti, a nam pa daj še mnogo mož, mož vrlih kot si Ti!“ — Nadučitelj g. Iv. Makarovič nabral 7 gld. 50 kr. pri umeščenju novega župnika veleč. g. Jos. Velhartičkega. Darovali so gg.: poslanec Vjekoslav Spinčič, hruševski dekan Ant. Rogač, trnoski dekan Janez Vesel, župnik Velhartický ješanski kapelan Jakob Sedmak in nabiratelj po 1 gld., a trgovec Iv. Iskra 50 kr. — Gosp. Ant. Krušič v Gorici 1 gld. — Dva pri kozarcu brica 20 kr.

Evo veliko požrtvovalnost naših čitateljev! Pa bodo kvasili, da našega lista — ali čemu bomo ponavljali tako budalost! Čestiti čitatelji naj na zamerijo, da danes izjemno nekoliko odgovarjamo!

Drugim rokam je došlo: Gosp. Jan. Reja v Kozani nabral 3 gld. 50. — Gosp. Ant. Jerkič, fotograf v Gorici, 50 kr. — I. I. za pet mesecev 25 gld.

Bog živi tako rodoljubje! Bog povrni!

Srčne želje. — Je pač že star in izrabljen način natočevanja, da to, kar kdo prav srčno privošči svojemu nasprotniku, razglašá že za golo resnico. To skrhano orožje skuša uporabiti neka disperatna trojica, katero le pomilujemo, saj si nakopičuje na nesrečna ramea le smeh in preziranje.

Čitatelji naši vidijo, da se ogibamo polemike z ljudmi, ki ne zaslužijo najmanjšega upoštevanja. Vendar si danes dovolimo, konstatovati prav na kratko fakta, ki sama jasno govoré.

V neimenovanem listu, kateremu je za napade glavni predmet „Soča“ in še bolj njen urednik, se trdi z vso resnostjo, da „Soča“ nihče ne čita, da smo grozno osamljeni itd. itd.

Kdo to govori? To kvasijo ljudje, ki niso v odboru nobenega slovenskega društva, da, se člani slovenskih društev! Kakó je nasprotno, je znano. Radi bi odložili nekatera bremena, ako bi le mogli. Celó pri našem zboru „Sloga“ je bil naš urednik zopet soglasno izvoljen v odbor, dasi je lepo prosil gospode, naj bi ga izpustili. Ni slo, moral se je udati. (Vestni poročevalec je videl, da urednik ni bil soglasno izvoljen — tajnikom, ko je to nalogo prevzel se le v prvi odborovi seji).

Dejé: kakó strašno smo osamljeni, dokazujejo razkazi darov za „Slogine“ zavode. (Glej prejšnji sestavek!) — „Soča“ ima nad 300 naročnikov več nego jih je dobio sedanje uredništvo l. 1889. To vedó najbolje naši gg. „ostarji“: na nekatere pošte prihaja kar do 50 iztisov. „Primorec“ se tiska v 1400 iztisih, kar je pač lepo število za goriške razmere. — V naši tiskarni z omejenim dovoljenjem posluje stalno 14 oseb; stroškov je 15 gld. na dan. Kdo daje denar in zaslužek tolikemu osebju, ki redi lepo število rodbin? To so naša društva, naša županstva, naši trgovci in obrtniki itd. itd. Evo, kakó smo osamljeni?

Naposled moramo še izjaviti, da naš list je v popolnem soglasju z narodnim vodstvom in sploh z vsemi merodajnimi možmi sedanjega gibanja na Goriskem. To je pač dokaz, kakó — „smo samir“.

Po dolgem času smo odgovorili teh par vrst, a zanaprej bomo zopet prezirali vse napade, saj bo kmalu porotno sodišče, kjer se bomo videli. Obrekovalci so nam samozavestno zaklicali: Na svidanje pri Filipih! Evo, čas se bliža: Na svidanje! Le na dan z dokazi, da ne bo slovenski svet še nadalje „nalagan in osleparjen“.

Usljevanje. — Visokorodni gospod grof Alfred Coronini je daroval zadnje dni zopet 200 gl. za „Sogine“ zavode. Ta velikodušni dar je bil objavljen v „Soči“. Gospod predsednik je seveda prav presrečno zahvalil gospoda grofa, a odbor pa ni priobčil nikake druge javne zahvale, ker: gospod grof je tudi odbornik in mu ostali odbor lahko se posebe ustno izrazi svojo hvaležnost, ker se je to dogajalo ob drugih prilikah, ko je gospod predsednik dr. A. Gregorčič leto za letom dajal prav velike svote za „Sogine“ zavode; on sam vzdržuje en otroški vrt. Darovalcem je še to odveč, da se zneski sploh objavljajo, ali: kar tée tée, enim za zahvalo, drugim, za — vzgled. Ko narod čita prijavljeni dar, je gotovo iskreno hvaležen dobrotnikom, da je pač odveč vsako posebno zahvaljevanje. Izkazni darovi so sploh jako zanimiv del nasega lista (ki dokazuje tudi: „kakó smo osamljeni“!!)

Ali neki list, ki išče povsod le zdražbo in prepir, se zadira v odbor, da ni spolnil svoje dolžnosti, ker ni se posebe javno zahvalil g. grofa v svojem oficijelnem glasilu t. j. v „Soči“. A ker odbor ni izpolnil svoje dolžnosti, pravi hujškat, popravi pa on pogrešek in zahvaljuje g. grofa za pozhvalno vrednost itd. — Mi odklanjamo tako vsiljevanje prav odločno v imenu odbora, ki pozna prav dobre svoje dolžnosti, kakor tudi v imenu darovalca, ki prav nič ne potrebuje take tendenciozne hvale in zahvale.

Nepotrebno priporočilo. — Zopet moramo zavrniti neko vsiljevanje od strani znanih nemirnežev. Dobrikajo se „Reichsposti“ in „Agrarmer Tagblatt“, od kar se jim je enkrat posrečilo položiti v zadnji svoje kukavičje jajce. — Zadržli so se v goriske Slovence, kakó so mlachi, ker ne zahtevajo imenovanih listov v kavarnah, zlasti ne v kavarni Schwarz. Ali v tej kavarni — smola! — nahajata se oba lista in to potem, ko je bilo izleženo v „A. T.“ ono kukavičje jajce in prav vsled prigovarjanja tudi tistega, kogar so v „A. T.“ zahrbtno napadli. — Ali kamor zahaja uprav pisalec onih vrstic, nimajo ne enega ne drugega lista! Tamkaj naj bi storil svojo dolžnost ustno, ne pa v listu, katerega kavarnar ne dobi pred oči. — Zakaj pa ne zahaja v kavarne, kjer imajo tudi „A. T.“ — to tudi povemo, ako želi, da se objavi. — Dosti!

Dovoljena je! — Nadaljevalna šola za obrtne učence je dovoljena, le nekatere for-

malnosti bo treba še izpolniti. To se je že zgodilo ta teden, ker gospod poslanec je prišel nalašč z Dunaja, da zadeva ni zakasnela. — Rodoljubi v mestu in okolici naj opozarjajo slovenske obrtnike na to šolo, da noben učence slovenske narodnosti ne bo hodil v enako laško šolo. Rojaki, pozor! —

Veteranska veselica v nedeljo se je vršila v kljub slabemu vremenu. Došli so veterani iz Dornberga, iz Črnič in iz Renč; tem so se pridružili nekateri naši rojaki v Gorici. — Vojaška godba je začela svirati ob 3^h v Dreherjevi dvorani. Ko je prišel namestniški svetovalec vitez Bosizic, igrala je godba cesarsko himno. Med odličnimi gosti so bili: mestni zupan dr. Venuti, bivši zupan Maurovič, dvorni svetnik pl. Šlisa in razni vojaški dostojanstveniki. — Na predsednikovo povabilo so veterani zaklicali viharan „živio“ presvetlemu cesarju. Na to se je vršila tombola: rinkvina je dobila 100 kron, tombola pa 200 kron. Velika večina izrajujega ljudstva so bili Slovenci. Zato je nastala precejšnja nejevolja, da le eden klicar je naznanjal tudi slovenski izzrebane ševilke, druga dva pa le v laskem. Upamo, da se to drugič ne pripeti več. Zvečer je bila plesna zabava jako živahna. —

Narodna društva. — Običajna jesenska veselica ženske podružnice družbe sv. C. in M. bo letos se le v decembru, da pa bo preložena celo na spomlad.

„Goriška Čitalnica“ priredi v nedeljo veselico; spored glej na drugem mestu.

„Goriški Sokol“ priredi svojo prvo veselico v novembru, ker so vstopili v tamburaški zbor nekateri novi člani, ki se uobrajajo se le učiti od početka.

„Goriška ljudska posojilnica“ ima letos denarja na ostajanje, dočim je druga leta vedno primanjkoval. — Uradne ure so ob nedeljah, ponedeljkih in četrkih od 11. ure naprej, dokler je kaj ljudi.

Slovenska Čitalnica v Gorici priredi v soboto, dne 27. oktobra 1894. Besedo s sledečim vspešdom: 1. „Po zimi iz šole“, vgl. P. Hugolin Sattner; mešan zbor. — 2. „Plavaj ladja moja!“ vgl. Fr. Kücken; ženski zbor z glasovirom. — 3. „Naša zvezda“ vgl. A. Nedved; mešan zbor. — 4. „Dva gospoda pa jeden sluga“ Burka s petjem v enem dejanju; po Goldoniju posl. Dav. Hostnik.

Po besedi prosta domača zabava. Začetek ob 8. uri zvečer. K obilni vdeležbi vabi p. i. društvenike. Odbor.

Opomba: Vstop je dovoljen izključno le društvenikom in na ime povabljenim gostom.

Obrtno ost. — „Corriere“ dokazuje, da pri sodiščih v Trzinu in Korminu ni potreba slovenskih napisov, ker je večina prebivalstva laška, a Slovenci znajo tudi laški. V korminskem okraju je n. pr. 1.494 Ital. in 3650 Slov.! — Obrtno ost! V sodnem okraju goriskem je stirikrat več Slovencev nego Lahov; da pa zadnji znajo vsi tudi Slovenski, je znano, saj brez slovensčine niti živeti ne morejo. Torej: proč z italijanskimi

napsi! Evo logike! — Tudi neki dopisnik iz Gradišča v „Corriere“ od torka se repenci zaradi teh napisov. Le pomirite se, saj te „koncesije“ Slovcem še niso vse, kar zahtevamo. Priti bodo morale še vse drugače premembe, ker prej ne bomo mirovali. Pravica je tudi nam Slovcem ljuba in draga!

Naše železnice. — Inženirji, ki so merili železnico od Bohinjske Bistrice čez Podbrdo do Sv. Lucije in naposled od goriskega kelodvora do Solkana, so odpotovali v nedeljo na Danaj; zdaj bodo doma nadaljevali svoje dele. Trije med njimi so Čehi. Vsi štirje so se udeleževali tudi naših kegljskih večerov.

V naši tiskarni izide prihodnji teden nemški pisana brošura o vseh tistih železnicah, ki so se kdaj nameravale graditi v deželi; dalje govori o železnici čez Turo in pohja vse razloge, katere navajajo proti predelški železnici. Brošuro dobe v roke vsi državni poslanci. Izda jo odsek za zgradbo predelške železnice v Bolcu. Pisana je jako temeljito. Pisatelj je preučil vse spise, tiskane in v rokopisu, ki so se doslej bavili z železniškimi načrti v deželi in bližini nje.

Vipavska železnica. „Slov. Narod“ je objavil v soboto sledenjo brzojavko z Dunaja:

„Pod vodstvom grofa Frana Coroninija so danes Goriška poslanci grof Alfred Coronini, dr. Gregorčič in Jordan ter poslanca dr. Ferrarčič in Kusar pri vojnem ministerstvu, da se informirajo glede zgradbe normalne železnice Gorica-Ajdovščina-Vipava-Postojna. Na svoje zahtevo so poslanci čuli, da ministerstvo in samo trajno teje nameni, ampak da želi, naj bi se proga čim prej zgradila“.

Tatovi v Gorici so se zopet začeli oglašati na prav predrzne načine. Okradli so za črne hane. Tudi v grad grofa Alfreda Coroninija so hoteli vtriti!

Zopet so pobegnili trije dečki iz mestnega sodišča; eden se je povrnol z drugo dar. V tem zavodu ne more biti vse v redu!

Ribji zakon. kateri je sklenil deželni zbor goriski v zadnjem zasedanju, je dobil Najvišje potrdenje 17. sept.

Modrijan! — Neki Falcio, dopisnik „Corriere“ v Trzinu, je popravljal neki članek imenovanega lista, da Devini in slovenska županija, ker tam stanojejo tudi Lah! — Kaj pak! Tistih par Čobotov pač ne sprejema narodnega bra slovenske vasi! Devini, pozor!

Lahonski listi z našim „Corriere“ na čelu se jeze, da občinska zasedba v Trzinu in Korminu nista protestovali proti slovenskim napisom pri sodišču. Take so!

Občini Dobredob in Devin podala zahtevalo visokega v. kr. pravosodnega ministerstva in visokemu deželnemu sodišču za to pravično narodno.

Iz Brd smo prejeli dopis, ki toži, da pri Vedrijanu napadajo ljudi s težkim kamenjem. Tako se je zgodilo nedavno tudi Juž

Mamiču, ko se je vračal z vozom iz Gorice: komaj je ušel smrti. — Kakor stari, tako znajo mladi. 14. t. m. so otroci hudo napadli s kamenjem neko staro ženico. Komur je skrbeti za javno varnost, naj skrbi!!

Iz Šmarj. (Zepet zvonovi) — Kakor sem poročal v zadnjem „Promoreu“, da smo nabirali most v namen novih zvonov, in ker je toliko zanimanja o njih, prosim Vas, blagovolite sprejeti še to malo poročilo:

Pri nas imajo prav malo zaupanja v Samasso radi tega, ker je pred 15 leti vliil tri nove zvonove v bližnji Stanjei, ki so se pa v prvem letu razbili. Nove jun je vliil pred 5 leti Broili.

Povabili smo tudi na Broila, naj pride pogledat naše stare zvonove ter naj bi povedal oziroma dal ktere pogoje glede novih. Pogodbe nismo še sklenili z njim, ker se ne čemo prenatiti, ali njegovi pogoji in častne besede, ki nam jih je dal, vsekako kažejo, da nam on vije nove zvonove. On vzame stare zvonove po 1 gl. 20 kr., nove nam da po 1 gl. 30 kr. Zvonovi bi bili c, d, e in bi tehtali najmanj 35 kvintalov. Garancije jih 5 let. Plačati bi morali v 5 letnih obrokih in sicer počenši 2 meseca potem, ko bi to zvonovi že postavljeni in od vsega kol dobri spoznani. Ako bi imeli najmanjši pogoji, pridejo jih na svoje stroške. Toda glede plačila se pogoji tako ugodni, da jih lahko plačamo brez obročev.

Med drugim omeniti smo morali, da bi nam Samassa mogoče ali bolje zvonove dal on, na kar se je vnela zavalna razprava. Konec je bil sledeči: Broili pravi, da vije Samassa ali on 3 zvonove po zgornj navedenih pogoji. Če bi bil Samassa zadovoljen, naj bi se napravila vsak svojo hiarno tu pred cerkvi. Vsekakor naj bi potem sedel. Ako bi bili Broilovi zvonovi odvrženi, trpa on vse stroške, ako bi pa bili njegovi kol dobri spoznani, jih postavi po zgornj omenjenih pogojih v zvonik in tako naj bi stnil Samassa. Ako bi bil pa odsvet kol dobri spoznani, naj bi imela občina pravico izbrati. Ne razume da ne na take besede ne moremo misliti, da bi od Broila dobili stare zvonove.

Iz Komna. 18. okt. — Čitamo v raznih časopisih, kako se jeze Talijanci radi slovenskih napisov, katere morajo napraviti sodišča v Istri za slovensko-italijanske kraje, kakor tudi radi slovenskih oz. hrvatskih tiskovin. Upije Israel, ker si ne more misliti, da seje tudi Slovani imeli neke pravice tam, kjer je smel biti od Sarajeva do današnjega dne teptan in razstranovan. — Kaj bi rekli zdaj, ko se zbirajo krogi „Piccola“ in natisnajo se „liberalne“, ko bi pa kar naenkrat poslala vlada v Koper, Piran itd. sodnega pristava, ki bi bil Slovenec in bi ne umel govoriti s strankami italijanski, kakor se je zgodilo našemu okraju, da smo zadnji čas dobili sodnega pristava v osebi g. Comela, ki mora za najnavadnejše stvari jemati tolmača v osebah gg. Zagarja, c. k. sodnega sluga, in Čotarja c. kr. zemlj. knjigovodja.

Za lasé smo se ruvali in samih sebe sramovali, poslušajoč nedavno neke kazeiške obravnave, misleč si: jeli to mogoče? Komnu v 19. stoletju, in vrhu tega še pri sodišču, kjer je potrebno, ne le, da ume sodnik dobro jezik stranke, nego da mu je znano celó naréčje posameznih krajev! Tako se ravna z nami! Imeli smo pa tudi več let Laha davkarja, ki ni umel nič slovenščine, in mi na vse to molčimo, med tem ko se Lahi gibljejo za par mrtvih črk slovenskih, katere morda škodijo samo očem nekajim nemirnežev. A mi trpimo take odnošaje na svojih tleh!

Na dan s pritožbami in Slovan uči se „tolerance“ od nasprotnikov.

Klin s klinom! Istnovic.

V Cerknju bo imelo c. kr. okrajno glavvarstvo tolmunsko svoj uradni dan vsak tretji ponedeljek meseca; ako pride na ta dan kak praznik, pa sledeči dan. Glavarstveni uradnik bo uradoval v občinski pisarni od 10. do 12. predp. in od 2. do 4. pop. Vsakdo, kdor bi imel kaj opraviti z glavvarstvom, pride naj one dan v občinsko pisarno cerkijansko, pa opravi svoj posel brez stroškov in zamude časa. Ulogi cerkijani so morali hoditi v Tolmno do glavvarstva!

Tako je naznanil c. kr. okrajni glavvar grof Miroslav Maronzi vsem županstvom z okrožnico 17. sept. Poslal je pa tudi gg. duhovnikom, da so je naznanili vrtikom tudi v cerkvi.

Z dežele. Vikarij na Gottscheu. Ze deset let je uprašanje o naših vikarijih na dnevni redu in se ni moglo z lepa priti do konca. Se v zadnjem času so gospodje sami sedo prepusteni in brez podpore morali sami tožiti, da so prišli do 6000 glb. Ne čudimo se temu, saj smo v Avstriji, kjer je cerkev povzdignjena. Drzavno sodišče je v svojih razsodbah priznalo samostojnost naših vikarijev. Se nekoli ni bila vlada tako naklonona temu, da bi se končno vsi vikarijati pristavali samostojno, kakor v zadnjem času. Od vladne strani ni bilo nobene zapreke, kakor hitro je drzavno sodišče v znani pravi zaradi Otrbka priznalo samostojnost. Na podlagi te razsodbe prišlo je do tega, da so potem vsi vikarij od vladne strani bili smatran kol samostojni s plačo 6000 glb.

Odkod torej pride, uprašje zdaj vsakdo, da je le 41 vikarijati povzdignjenih v žopnje, drugi so se pa kar prezrli. Na prvi pogled se bo zdelo vsem čitateljem nerazumljivo, kaj skoraj vsi vikarijati imajo jednake pogoje in nahajajo se v jednaki cerkvenopravnih razmerah. Navadni kmetje gibljejo, zaka, niso tudi drugi vikarijati posebi samostojni, in so nekako ušle, ker se jih je priznalo. Prav tako neprijetno je dirnola ta novica tudi c. g. vikarije, ki so za tržno mislin, da se bodo legačno postopalo. Zdal uživajo 6000 glb. to je, plačo samostojnih dušnih pastirjev, naslednik pa na trški službi in pod listinimi razmerami, bo čhval službo „ekspozita“. Do zdaj je bil samostojen, odslej ne bo več. Do zdaj je bil „quoad curam animarum“ neodvisen, odslej kaže da

bode župnikom podložen. Prav odkritosrečno povemo, da to nam in nikomur ne more v v glavo. Če bi bilo vse dosledno in logično, ne bi bilo vse „vertraulich“. . . Prav to, da stvar ni bila očitna, vzbuja čudne slutnje. Od daleč smo nekaj zavohali — in marsikaj čuli, čemur smo se zelo čudili. Ker pa nismo še gotovi, zato molčimo. Kakor hitro pridemo do gotovih podatkov, se oglasimo. Svet naj vé, kakšna nedoslednost vlada v nekaterih krogih — in kako se poslužujejo dvojne mere.

Vsi cerkveni zbori vseh časov, kadar koli je slo za ustanovitve novih župnij, imeli so vedno pred očmi: salus fidelium, incrementum cultus divini, bonum ecclesiae i. t. d. ne pa: ambitio, jactantia i. t. d. le kviško-vspenjajoči gospodov pri starih župnijah, ki radi vidijo okoli sebe veliko kadičnico.

Čujemo, da dotični gospodje vikariji ne bodo molčali in da vse poskusijo, da pridejo do svojih pravic.

Slavnim županstvom naznanjamo k blizajočemu se koncu leta, da naša tiskarna ima vse tiskovine za občinske urade: na posebno lepem in trpežnem papirju so tiskani računi, proračuni, blagajniški dnevniki in opravični zapiski.

Tudi za cerkvene urade imamo pripravljeni že veliko tiskovin: krstna knjiga, krstni listi (lat. in slov.), poročni listi (l. in s.), mrtvaški listi (l. in s.), računi, računski posnetki, izkazki obredni itd. itd.

„Slovanska knjižnica“. — Izšel je 28. snej je v 2400 iztiskih; obsega pa sedem pol ali 112 strani in se prodaja na drobno po 15 kr. Natociake dobe tudi ta snopič za navadno ceno 10 kr. s pošto vred. Kdor vzame 100 snopičev skupaj, jih dobi za 12 glb.

Priredili smo ta snopič v vidni spominu, ki se dolgo ohrani, petdesetletnice našega slovečega „pevca po milosti božji“ Simona Gregorčiča. Ta snopič naj nadomesti „spominsko knjigo“, katero so nameravali izdati nekateri rojaki naši. — V tem snopiču so poleg raznih člankov ponatisnene najlepše Gregorčičeve poezije, ki se tako razširijo široko med narod, kajti 15 novičev pač premore vsaka slovenska hiša.

Županstvi v Devinu in Doberdolu zahtevale c. kr. višje sodišče v Trstu in visoko c. kr. pravosodno ministerstvo za pravičen ukaz zastran dvojezičnih napisov pri sodišču v Trzinu.

Veleč. g. dr. A. Gregorčič pride te dni z Dunaja, ker je treba izpolniti neke vladine zahteve v zadevi nove „Slogine“ nadaljevalne šole za obrtno učence, ki se kmalu otvori. Prve dni prihodnjega tedna se vrne zopet na Dunaj, kamor je treba pošiljati pisma, kdor česa želi od njega.

Tržne cene v Gorici. — Kava Santos 152 do 156, sandomingo 161, java 168, portoriko 176 do 181, cejlon 185 in moka 188. — Sladkor 32 in 32½ — Petrolij v sodu 18½, v zabojih 5 glb. 75 kr. — Sla-

nina po 52 do 56. — Maslo surovo 80, kuhano 88.

Vabilo. — Ker dne 13. m. m. je bil izostal letni občni zbor našega društva zaradi neprevidenih razmer, skliče se za dne 8. novembra t. l. ob 9. uri dopoldne v gorisko „Čitalnico“. —

Dnevni red po pravilih. —

Naznanja se, da slavní c. k. okrajni šol. svet z dopisom dne 12. t. m. štev. 1758. dovoljuje onim gg. učiteljem, ki drže o četrtkih nadaljevalni tečaj, da ga lahko opusté, ako se udeležé našega zborovanja. — K obilni udeležbi so uljudno vabljeni vsi gg. društveniki in gg. društvence.

Učiteljsko društvo za goriski okraj v Solkanu dne 24. oktobra 1894
Odbor.

Ostala Slovenija.

Trst in Istra. — (Mestni zastop tržaški) je tudi sklenil protest proti slovenskim napisom pri sodiščih. Te demonstracije proti vladni naredbi so se udeležili tudi tisti starasine, ki so bili izvoljeni s pomočjo vlade. Lepe razmere! — Tudi župan se je odločno izjavil proti napisom. Na galerijah škandalozen hrup, kakršnega bi ne trpeli nikjer! Slovenski zastopniki so tu pravi mučeniki, da se moramo le čuditi njih vstrajnosti. Veliko jim je trpeli zasramovanja: žaló naj jih pa narod hvaležno spoštuje. Čas bi bil, da bi bilo enkrat konec škandalov na avstrijskih tleh.

— (Deželno obrambovsko sodišče v Trstu.) C. kr. ministerstvo za deželno obrambo objavilo je dne 16. t. m. sklicaje se na naredbo z dne 3. avgusta t. l., to-le: „Ekspozitura deželno obrambovskega sodišča v Ljubljani premeščena je z dnem 1. oktobra t. l. v Trst ter ima nositi odslej naslov „C. kr. deželno obrambovsko sodišče v Trstu“. Temu sodišču ostanejo podrejeni: domobranski pešpolk št. 5 v Trstu, 3. in 4. bataljon domobranskega pešpolka št. 4 v Celovcu ter deželna orožniška zapovedništva št. 7. in 12.“.

— (Razžaljenje Njeg. Veličanstva.) Iz Pomjana poročajo: V tukajšnji vaški krčmi Ivana Benčiča sedel je mirno neki vaščan pri kozarcu starega vina. Med tem stopi v krčmo neki Obad (čevljar, rodom od Dekani) nekoliko opit in vikaje: „Evviva Italia, Evviva Garibaldi a Roma“ in drugo. Na opomeno vaščana, ki je ob enem iztegnil iz žepa svoj vojaški odpustni list, da nam Slovencem je častiti le našega presvitlega cesarja Frančiška Jožefa I., odvrne Obad nejevoljno: „Ti č... ti e tuo Imperator“. Tretji dan je prišel orožnik poizvedat o stvari, ali Obad jo je skrivaj popihal iz Pomjana; v Kopru so ga pa prijeli in dejali pod ključ. Po zaslišanju tukajšnjih svedcev odpeljali so ga v zapore dež.

sodišča v Trst. Vidite, kam človeka spravi renegatstvo in italijanski irredentizem! Ko bi ta renegat ostal slovenski Obad, ne bi se mu bilo dogodilo kaj takega. „Edinost“.

— (Avita cultura v Trstu.) Minoli torek med 7. in 8. uro zvečer je neki tržaški „omikanec“ s črnoloni zamazal tablo, visečo ob vratih gostilne nadroinjaka g. V. v ulici del Solitario. Opomniti je treba, da ima dotična tabla italijanski in potem slovenski napis. Ne moremo si torej to pobalinsko dejanje tolnačiti drugače, kakor da se je dotičnega „demonstranta“ prijela kuga, prihajajoča iz — Pirana. Mar misli lahonska gospoda pričeti tudi v Trstu tako gonjo proti slovenskim napisom, kakor njih „bratje“ in somišljeniki v Istri? — Dotični gostilničar je prijavil to pobalinstvo c. kr. policijskemu komisarijatu v ulici Sussa, da poišče tega „vročekrvneža“.

— (Tudi male Milje) so se uprle slovenskim napisom pri sodiščih. Občinski možje naj raje skrbé za svoje zadeve, a slovenski napisi je nič ne brigajo.

— (V Piranu) je bil v nedeljo ponoči velikanski škandal. Lahonska fakirnaža, napejena z vinom in nasičena z „bakala“, je rujevala po ulicah, pobila razna okna, oplenila štacune in odstranila dvojezični napis pri sodišču. Dva duhovnika, ki sta v cerkvi mirila duhove, naglašujo opravičenost vladne naredbe, dobila sta v odgovor pobita okna in se njiju življenje juna je bilo v nevarnosti. C. kr. orožniki so obnemogli proti lahonski družali, ki je klicala: „Morte ai sciavi!“ (Smrt ščavom!) Listi poročajo, da so se čuli tudi veleizdajski klici. Vladne brzojavke dunajskim listom so hitele zanikati to vest.

V sredo je došla z Dunaja sledeča brzojavka:

„Dogodbe v Piranu so obudile v parlamentu največjo senzacijo. Slovanske koalicijske ekzekutivni odbor se je dalje časa posvetoval z grofom Hohenwartom. Pravosodni minister grof Schönborn je izjavil proti Hohenwartu, da svoje naredbe nikakor ne prekliče, nego da raje odstopi. Spinčič predloži v današnji seji nujen predlog glede ministrove naredbe. Klun pa je interpeloval glede izgredev v Piranu. Tržaški namestnik Rinaldini je vladni brzojavno naznanil, da on ni ukazal odpraviti dvojezičnega napisa v Piranu in ga nadomestiti s samoitalijanskim, kakor so poročali listi. Minister Bacquehem je zahteval, naj mu namestnik Rinaldini takoj pošlje poročilo o dogodbah. Vse kaže, da zmaga slovenska stvar“.

Kranjsko. — (Volitev na Notranjskem) v deželni zbor bo 30. t. m. Bije se hud boj med obema strankama, kar je prav žalosten znak naših razmer na Slovenskem. Po dovršenih prvotnih volitvah soditi zmaga g. Fran Arko, posestnik v Postojni, kandidat „Slovenskega društva“.

— (V Ljubljani) bodo zidali novo poštno postopje v Slovskih ulicah.

— (Na Planini) pri Vipavi je postavilo učeraj učiteljsko društvo za postojnski okraj nagrobni spomenik pok. učitelju Rudolfu Dolencu, ki je bil, kakor znano, utonil v Vipavi.

— (Shod zaupnih mož) se bo vršil v novembru. Zmedeni politiski nazori, ki se namenoma širijo od nekih strani, naravnost zahtevajo, da se snidejo slovenski možje iz vseh pokrajin in se dogovoré, kakó jim je postopati, da narod naš doseže svoj časni in večni blagor!

— (V Planini) pri Vipavi je umrl 24. t. m. veleposestnik g. Fortunat Marec v 71. letu svoje starosti. Danes smo prejeli o tem možu večji dopis, a ne moremo ga priobčiti, ker je čas prekratek. Dopisnik ga opisuje kot vrlega moža v vsakem pogledu. Zapustil je osem otrok. — Pogreb je bil veličanstven. Udeležilo se ga je celo starašinstvo.

— (Pevsko društvo „Ljubljana“) hode pelo na vsi Svetih dan več žalostnik pri „Sokolovci“ piramidi na Ljubljanskem pokopališču.

— (Bolezen na orehih). V ljubljanski okolici so letos posebno dobro kazali orehi in se je bilo nadejati, da jih bude prav obilo. Predno pa so dozoreli, se je pokazala neka bolezen in so pričele kazati se črne pege na zelenih lupini. Pod lupino pa se je ugnezdil črv, ki je pokončal večino orohov, tako da ima drevje le primeroma malo popolnoma zdravega sadu.

Koroško. — (Shod zaupnih mož) se je vršil v sredo v Celovcu. Zvečer se je vršila velika veselica v spomin pokojnih Einspielerja in Slomška, ki imata neprecenljive zasluge za ves narod, še posebej pa za koroške Slovence. Peli so „Lira“ iz Kamnika, ki so tudi tamburali.

— Pogorel je Pečnik na Gornji pri Dravogradu. — V Celovcu se je odkril spomenik grofa Enzenberga, ki je deželo vodil za časa francoskih vojsk. — V benediktinski cerkvi v Celovcu so vpli tatu. — Nova pošta se je odpela v Limerah pri Celovcu. — Pogorel je Steinerjev skedenj na Zilski Bistrici. — Shod podružnice sv. Cirila in Metoda v Grmi pri Stularju se je 7. t. m. prav dobro obnesel. Prišlo je mnogo ljudstva. Nastopilo je več govornikov. Peli so „Gorotanec“. — Za prednico Elizabetinskega samostana v Celovcu je bila izvoljena mati benedikta Gössler. — Tepež je bil med topničarji in kranjskimi vojaki v gostilni „pri leči“ v Celovcu. Enega so tako pretepli, da so ga morali prenesti v vojaško bolnišnico.

— (V Kottmaravešit) se je vršila 7. t. m. velika narodna slavnost, katero je pripravila podružnica sv. C. in M. Došlo je veliko ljudstva iz vse okolice. — Te veselice na Koroškem delujejo na naše tanošnje slovensko ljudstvo tako mogočno, kakor pri nas taborji pred 25 leti. Le naprej po cesti tej!

— (Nemški konservativci o Slovencih). Celovski nemško-katoliški list

«Kärntner Landbote», poročevaje o izvolitvi gosp. Huberja v Zilski dolini piše v štev. 19. nastopno:

„Na ta dan (volitve v Št. Mohorju) se je očitno pred vsem svetom pokazalo, da so Nemci in Slovenci edini in složni ter da ni prepira in nemira med njimi. Ista sv. vera, iste koristi jih združujejo tako tesno, da te zveze še različnost jezika razdreti ne more. Vlada se je lahko prepričala, da Slovenci niso sovražniki Nemcev, ker so svojih 28 glasov nemškemu kandidatu dali. Zato je le pačenje resnice, ako liberalni listi vedno o nemiru govorijo: nasprotno moramo trditi, da le liberalna, in še bolj nemško-narodna stranka mir v deželi kali, ker hoče pri Slovencih natorno pravico, materno besedo, jezik zatreti, kar katoliški knetje nemški nikdar ne bodo odobraval. (Vsakemu svojo) dati in pustiti, je geslo katoliške nemške in slovenske ljudske stranke.“

Te lepe in močate besede so nam vsaj deloma potok, da nam hočejo katoliški Nemci pravični listi, kar si želimo iz vsega srca.

Štajersko. (V Loci) pri Zidanem moštu je bila v nedeljo 14. t. m. sadna razstava.

— (Na Trzaskem) o ostovalih, če je nemškemu castokom verjeti, Raiffeisenovo posojilnico, nemško ali slovensko, ne vemo.

— (Prepovedan semenj). Okrajno glavarstvo v Brezicah je bilo prepovedalo semenj na Planini dne 15. t. m., ker se občina ni oskubela pravega prostora in ne gleda na potrebne uredbe.

— (Uboji). Knetski fant Bračič, sin občinskega tajnika v St. Jarneji pri Konjicah, je v jezi ubil opokarja Strusca.

— (Strelet) je bilarda v hlevu posestnika Hlastana v Dobrovi pri Rajhenburgu in t. m. vola ubila. Druga živina je ostala zdrava; toda hlev, ki je bil vendar za 300 gl. zavarovan, je zgorel.

(Nova postaja) se odpre pri St. Boltenku v Slov. Goricah; meča bode zvezo s St. Andrašem, oz. s Ptujem.

— (V Podstredju) so v nedeljo blagoslovili kapelo sv. križevca peča.

— (Kako se nemškularski zupani vedejo). Zupan pri sv. Lenartu v Slov. Goricah je bil sodnijsko na 25 gl. obsojen, ker je bil v kermu v Čimurku letos po leti razžal deželnega inženja, ter ga psoval, da je juž.

(Ponesrečen vojaček) begunil iz konjčke vojašnice v Mariboru je pobegnil novinec Anton Flisek iz Lidge. Ko je hotela patrola za njim in ko je Flisek bežal preko železniškega tira, ga je povozila lokomotiva in poškodovala tako hudo, da je umrl kmalu potem v vojaški bolnici.

— (Presvetli cesari) je iz svoje privatne blagajne poslal 1000 gl. za minoritsko cerkev v Ptuj.

(Promošnje) pri č. duhovščini. Č. g. Jan. Medvešek, kaplan v Skalahu, je promoščen v Mozirje.

— (Premembe priučiteljstvu). G. Fr. Šijanec, učitelj na Cvenu, pride za nadučitelja v Verzej. G. J. Vrščaj, podučitelj v Št. Juriji na j. z., dobil je enako službo na deski šoli v Ljutomeru. G. J. Jelčvšek je dobil podučiteljsko službo na šoli ptujske okolice.

— (Obesil se je) Fran Celestin, gostilničar in posestnik v Celji. — Nesrečnežu se je baje zmešalo, kajti hodil je že več dni jako pobit in otožen.

— (Politika na Štajerskem) se sliši vsa o celjski „nemško-slovenski“ nižji gimnaziji. Prosimo pa prav nujno štajerske Slovence, naj bodo pozorni, ker ta „pridobitev“ je ničeva proti žrtvam, katere zahteva od nas podpiranje sedanjega vladnega sistema.

Zahvala.

Dolžnost mi je, da v svojem imenu otrok tem potom toplo zahvalim vse sorodnike, prijatelje in znance, ki so v tolikem številu sprejeli k vernemu počitku našega lj. denega soproga oz. očeta

Fortunata Marca.

Se posebej zahvaljujemo pred. duhovščino, posebno domačega g. zupnika, g. učitelja za gubivo petje, št. zupanstvo in sploh vse, ki so kakorkoli povečali tužno slovesnost.

Zahvaljujoča soproga

Marija Marc

v imenu vse rodbine.

Razgled po svetu.

Avstrija. — (Na Dunaju) so rezervirani pri preglednem zboru razgledali in kritični: „Zivda anahija?“ Na pomoč je prišel bataljon vojakov. Krasne razmere!

(Vladni listi), kakor n. pr. Freudenblatt, Presse in drugi, branijo istrsko Lado, češ, da niso izročili nikakih profiavstrijskih demonstracij. Ti listi so dobili poročilo iz Trsta. Naši poslanci že poskrbe za to, da se ne bo pačila resnica!

(Nedeljavnost) je glavni znak sedanje vladne večine državnega zbora. Odsoki ne morejo nič delati, ker navadno niti sklepni niso. Za sedanje zasedanje ni pripravljeno skoro nikako gradivo. Vse spi.

— (Naše ministertvo) si je baje izposlalo od ogerskega vse gradivo o civilnem zakonu, da ga bo proučevalo. Ali namerava koalicijska vlada tudi pri nas začeti enak boj proti cerkvi, kakor na Ogerskem?

— (Zopet napisi). V tej zadevi imamo pred seboj sledeče brzojavke:

Dunaj 25. oktobra. Ministerski svet se bo te dni bavil z vprašanjem o dvojezičnih napisih na Primorskem. To vprašanje je povzročilo popolno krizo v koaliciji. Današnji levičarski listi zahtevajo, naj odstopi pravosodni minister in naj se slovenski poslanci Hohenwartovega kluba izključijo iz koalicije.

Trst 25. oktobra. Po naročilu pravosodnega ministra je Trzasko višje dež. sodišče odposlalo deželnozbornega pristava dr. Kramerja v Piran, da začne kazensko preiskavo zaradi zadnjih izgrediv. Določil se mu je termin jednega meseca.

Trst 25. oktobra. Nekateri italijanski odvetniki zahtevajo, naj se tukajšnja odvetniška zbornica izreče zoper dvojezične napise. Nabrali so že potrebne napise, da se skliče izreden občni zbor.

Dunaj 25. oktobra. Naredbo glede dvojezičnih napisov na Primorskem je bil pravosodni minister izdal že za časa grofa Taaffeja, malo dni pred Taaffejevim odstopom. Trzasko višje deželno sodišče je takrat ni izvršilo, ampak pred nekaterimi tedni vprašalo pravosodno ministerstvo, kaj naj stori, ali naredbo izvrši ali jo dene ad acta. Ministerstvo je potem zaukazalo, da se mora naredba v jednem mesecu izvršiti.

Dunaj 25. oktobra. Coroninjev klub se je posvetoval o primorskem vprašanju, a po vplivu grofa Franca Coroninija sklenil, da za sedaj ne začne nikake parlamentarne akcije v tem oziru.

— (Ruski car). Dunajski ruski poslanik knez Lobanov je dobil iz Livadije nočoj obilno brzojavno poročilo, da se stanje carjevo od večera ni nič premenilo.

— (Neresnično vesti) so bili raztrosili nekateri listi, da je ministerski predsednik knez Windischgrätz podal ostavko. To vesti so takoj zamkali vladni listi.

(Minister Baquell) je baje dobil pretirno pismo, v katerem se napoveduje atentat na njegovo osebo.

(V Pezagij) je bilo razpuščeno društvo „Slavia“. Na to je hotelo začeti poslovati novo akademsko društvo, ki je imelo pravila že potrjena, a vlada je to prepovedala, češ, da novo društvo je le nadaljevanje prejšnjega.

Čudne razmere! — Vseničiščniki hodijo po ulicah s slovanskimi trakovi, ovitimi s črnimi znaki:

(Volilna reforma) počasi napreduje. Listi poročajo, da presv. cesar je radi tega jako nejevoljen.

— (Interpelacija). Poslanec Klun in tovarši so ostro interpelovali radi izgrediv v Piranu, Spincič in A. Coronini pa zaradi irredentovskih klicov. — Stališče Rimablinja je baje omajano.

— (V Brnu) se bo vršil 28. t. m. shod levičarskih in nacionalnih zaupnih mož.

— (V Terezinu) na Galiskem se v kratkem otvori poljska gimnazija. Tako poroča „Gazeta polska“. Proti tej šoli se ne bodo upali Nemci niti ziniti!

— (Državni zbor) se bavi zdaj z novim kazenskim zakonikom, ki je pa tako napravljen, da je napovedanih popravkov dvakrat toliko kolikor paragrafov. Dr. Slavik jih je predložil 186, dr. Pacak 150, dr. Slama 50, dr. Vašaty 100, Pernerstorfer 350 itd. Razprava bo torej jako zanimiva. — Odsek, ki je razpravljal o tem načrtu, je imel 117 sej — V ponedeljek je bila v zbornici prva seja. Govoril je ta dan proti le dr. Slavik. Sedanji načrt je zagovarjal dr. Kopp; glavne misli so naslednje:

Nezadovoljnost z načrtom izvira največ iz nezadostnega poznavanja njegovih določb. Zakona, ki obsega 600 paragrafov in s katerim bi bil vsakdo zadovoljen, sploh ni nikdar mogoče izdelati. Tudi v predležem načrtu so kaznjivi čini razdeljeni na tri vrste, hudodelstva, pregreške in prestopke, ali subsumiranje pod te vrste se je predružilo. Glede kaznij se je dosedanji sistem popolnoma opustil. Za hudodelstva se je kot kaznen določil zapor v strahovalnici, a hudodelstva so le čini, s katerimi se je pravica na poseben način kršila, vsled tega je moči, da se radi hudodelstva obsodi kdo na zapor, kar nima nikakih pravnih posledic, ker je to sicer resna ne pa nečastna kazen. Načrt določa tudi novotarijo: državni zapor. To je custodia honesta, kazen, ki sicer zadene kaznjenca, pa ne škoduje njegovi časti. Ta kazen se bo pri političnih hudodelstvih prisojala, seveda, če so bili hudodelcevi nagibi pošteni. Tudi pri drugih činih, pri katerih se konstatujejo pošteni nagibi, se prisodi državni zapor. Nova, da se kdo izpusti iz zapora do preklica. Dotičnemu se lahko kazen po gotovi dobi povsem odpusti. Tudi odlog kazni je važna določba. Odsek je stvar skrbno uvaževal, ker je prebivalstvo še prav ne razume. Kdor se prvič obsodi in sicer na kazen treh mesecev, temu sodnik lahko dovoli, da kazni ne nastopi. Ta kazen se mu odpusti, če se vsaj jedno leto in k večjemu tri leta dostojno vede. Poročevalec se je potem bavil z delikti, kateri se kaznujejo vsled zasebne zatožbe.

Pravi, da se nobeno v tako imenovanih kavčkovnih paragrafi obseženo dejanje ne bo zmatrало za hudodelstvo. Pri vseh teh dejanjih se bo alternativno sodilo na globo. Stilizacija je kolikor mogoče jasna. Stori se je, kar se je dalo storiti. To pa vendar ne gre, da bi se politična hudodelstva zmatrала za zasluge in nagradjala s Franc Jožefovim redom. Poročevalec apeluje končno na zbornico, naj načrt odobri. Soditi je načrt kot celoto. Če bi se mnogo preminjevalnih predlogov stavilo, bil bi načrt pokopan. Čast avstrijskega parlamenta bi bila osramočena, če bi po dvajsetletnem delovanju načrt propadel.

— (V Pribramu) so redarji zasledili mej delavci v rudnikih anarhično zaroto. Šest rudarjev so zaprli.

— (V poljskem veleposestvu) je bil v okraju zolkiewskem izvoljen vseučiliški prof. dr. Milewski državnim poslanecem.

— (Mladočehi) bodo glasovali za zahtevano svoto za celjsko gimnazijo, ker si smatrajo v slovansko dolžnost, vklub svojemu opozicijskemu stališču pomagati svojim bratom, ako morejo.

(Nedeljski počitek) je bil doslej le na papirju. Trgovski minister je pa predložil v ponedeljek načrt zakona, s katerim se uredi ta zadeva. Bomo videli!

Hrvaško. — (Obe opoziciji) se pridno obirate med seboj. Stranko prava sta zapustila voditelja Hrvatov na Reki dr. Barčić in dr. Bakarčić, ki sta priobčila v tržaškem „Pensiero Slavo“ ostre članke proti stranki, oziroma proti nje glavnemu vodji dr. Franku. Odgovarja jima obširno v „Hrvatski“ g. Fran Polnegović. — Torej: povsod le prepir, povsod razdor! Bratje, spanetujmo se. — Češki „Narodni Listy“ prinašajo korenito pisane članke iz Zagreba o teh homafijah.

Zunanje države. — (Ruski car) je na smrtni postelji. Resitve ni več. Današnja „Soča“ ima o tem večji članek.

— (Irredentovec Barzilai) je interpeloval v laški zbornici o naredbi naše vlade za stran dvojezičnih napisov pri sodiščih na Primorskem. Lahonski listi v Avstriji prinašajo to vest z vidnim veseljem. Ti ljudje smatrajo Primorsko za deželo laškega kraljestva pod „tujim jarmom“. Naj le počakajo!

— (Socialisti na Nemškem) začenjajo resno skrbeti vlado. Kanceler Caprivi namerava povabiti na pogovor pooblašcene ministre raznih vlad, da bi ukrenili, kakó bi zatrli socialistično gibanje.

— (V Belgiji) so dobili pri volitvah v državni zbor konservativci veliko večino.

Ali tudi socialisti imajo krepko manjšino. Sklenili so, da bodo že v prvi seji čitali republikansko proklamacijo.

— (Italijanska vlada) je razpustila v ponedeljek h kratu vsa socialistična društva v kraljevini. Razpust se je vršil tako nepričakovano, da socialisti niso mogli ničesa prikriti; redarstvo je zaseglo veliko pisem, ki razkrivajo državnemu redu nevarne nakane.

— (Srbski kralj Savo) je prišel v Budimpešto na poset k našemu presv. cesarju. Bil je sijajno sprejet. Potem je šel v Berlin. — Med odlikovanimi državniki je tudi hrvaški ban Khuen, ki je dobil Takovski red. Hrvaški listi vidijo v tem odobravanju sedanjega nenaravnega položaja na Hrvaškem.

(Turski Sultan) je podelil bolgarskemu ministerskemu predsedniku veliki kordon Osmanije reda. — Kakó se časi spreminjajo!

Izdajatelj in odgovorni urednik A. Gabršček. Tiska Goriska Tiskarna A. Gabršček v Gorici.

I. Cej gostilničar v Židovski ulici št. 5 toči naravno brisko vino.

Andrej Jakil, tovarnar usnja v Rupi, ima svojo prodajalnico v Gorici na levem voglu s Kornja v Gosposko ulico. Usnje in podplate vseh vrst prodaja po zmernih cenah. Enako druge potrebščine za čevljarje.

Franc Bensa v ozki ulici št. 8 v Gorici prodaja vsakovrstno usnje podplate - kopita, sploh vsa orodja in potrebščine za čevljarje. Zagotavlja dobro blago po zmernih cenah zato se sl. občinstvu priporoča za obilen obisk.

Karol Drašček pek Riva Corno št. 4. v Gorici.

Podružnica za razprodajo kruha se nahaja v Semeniški ulici št. 2.

Franjo Jakil

tovarna kož v Rupi p. Miren in zaloga usnja v Gorici Raštel št. 9.

Novine Franc,

mizarski mojster, ima svojo delavnico v Ozki ulici (Via Stretta) v Gorici št. 1. Priporoča se slovenskim rojakom.

Franjo Jakil

v Raštelu št. 9 ima bogato zalogo vsakovrstnega usnja ter raznega orodja in potrebščin za čevljarje. Prodaja na drobno in na debelo.

Ivan Reja

krčmar „Alla Colomba“ za veliko vojaknico na desnem voglu v ulici Morelli, toči domača vina in ima domačo kuhinjo. Gene prav zmerne.

Anton Obidlič

čevljar v Semeniški ulici št. 4. se priporoča Slovencem v mestu in okolici za blagohotna naročila.

Ivan Kavčič

veletržec na Kornu ima zalogo Dreherjevega piva ter žita, moka, soli in stroby.

Ivan Dekleva

veletržec z vinom v Gorici ima v svojih založnicah vedno na izbiru vsakovrstna domača vina bela in črna istrjanska ter bela dalmatinska. Pisarnica se nahaja v Magistratu ulici. Prodaja na debelo.

Anton Fon

v Semeniški ulici ima prodajalnico vsakovrstnih klobukov in kap ter gostilnico. Toči vedno dobra in naravna vina.

Spominjajte se o vsaki priliki solske dece v „Sloginih“ učnih zavodih.

Anton Koren

trgovec v Gosposki ulici, prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, veče in sklada tipe v okna, veče in napravija okvirje za zrcala in posode.

Peter Birsa

gostilničar pri veliki cerkvi (Certe Garavagna št. 4) pripreda sl. občinstvu izborna domača vina vedno dobre sveže pivo, domačo kuhinjo, gostilniško tožna.

Ivan Pečenko

veletržec z vinom na debelo v Vitru ulici št. 8, izdele ljudskega vrta na desni prodaja nad 60 litrov po najnižji cenah pristna bela in črna vina, in sicer vipavska, furlanska. Zagotavlja dobro, pristno blago, točno postrežbo in nizke cene.

Ant. Jeretič

za veliko vojaknico v Gorici prodaja vse izdelke, ki spadajo v solsko in pušarsko rabo kot papir, peresa, svinčnike, knjigice, knjige za upisovanje, itd. Pisarnice in risanke iz dobrega papirja izdeluje v svoji delavnici, na kar se slavno občinstvo še posebno opozarja.

Martin Poveraj

civilni in vojaški krojač v Gorici, priporoča svojo veliko zalogo blaga kakor tudi gotovih oblik. Imajo: srpce, spodnje bluze, zavratnice, cvilne, vojaške in uradniške ovratnike, sablje z vsvo opravo, zlato in sreberne zvezde skratka vse, kar je potrebno za gosposko vsakega stanu. Obiske po naročilih izdeluje točno in po nizki ceni.